

PROBLEM SOCIALNEGA ZAVAROVANJA PRIZNAN

PREDLOGA VLADE NE ZADOŠČA POTREBAM

Predsednik za planiranje proti bodočim krizam. — Nepraktičen način kontrole

Administracija urgira države uvesti enoten zavarovalninski zakon. — Podpore "za silo"

POKOJNI socialistični borec, ki so umrli v tej deželi pred sedanjjo krizo, bi se gotovo čudili, ako bi hipoma prišli znova med nas in izvedeli, da se kapitalistična vlada in kapitalistični kongres Zedinjenih držav bavita s problemom socialnega zavarovanja. Do te krize so se vsi kapitalistični krogi socialistom le posmehovali, ko so predlagali zavarovanje proti brezposelnosti, boleznim, pokojnine za vdove, zavarovalnine za sirote in starostne pokojnine. Dne 17. januarja t. l. pa je sam predsednik Roosevelt naslovil kongresu poslanico, v kateri kongresnike urgira, da naj store kolikor morejo za ekonomsko sigurnost prebivalstva v bodoče. Predlagal je obema zbornicama tudi načrt zavarovanja, ki je že v razpravi.

V izbranih besedah je predsednik v poslanici poudaril, kako vse drugače bi bilo sedaj, ako bi že imeli socialno zavarovanje v veljavi, in koliko manj bi stalo, kakor pa sedanjji relief! S tem je nenamena priznal, da smo bili socialisti v pravem vsa desetletja, ko smo zamenj svarili na kvarne posledice kapitalistične kratkovidnosti.

To, kar je administracija poslancem predložila zdaj, ni storila iz ljubezni do brezposelnih, do starih bednih delavcev, do sirot in vdov, ampak zato, da obvaruje kapitalistični sistem, kar je potrdil tudi predsednik svetovalec Raymond Moley. Ako bodo delavci sigurni, da bodo v slučaju brezposelnosti in na starost deležni podpor, in če bodo zavarovani tudi za slučaje nezgod in bolezni, se bogatašem ne bo treba toliko bati za svojo imovino in svoj sistem.

V naravi delavca je, da se ne pritožuje dosti, ako mu je preskrbljeno za streho in hrano. Pripravljen je delati zase in za družino, toda če dela ni, in ako zalote njega in družino še bolezni, in potem beda na starost, postane lahko nevaren, ker ve, da nima ničesar več izgubiti. Moderni buržvanski politiki se tega zavedajo, ali pa so bili v razumevanje socialnih problemov primorani, npr. v Angliji, kjer ima delavstvo močno politično stranko.

Načrt administracije, ki ga je kongresu predložil predsednik

Insull je dokaz, da je socializem "neizvedljiv"

"New deal je v bistvu prizadevanje za ohranitev kapitalizma na ta način, da se priložnosti pod njim razširi in povprečnemu človeku omogoči vršiti kontrolo nad razmerami, v katerih živi," je dejal bivši Rooseveltov pomožni državni tajnik in njegov zaupnik profesor Raymond Moley iz New Yorka, ko je govoril v komercialnem klubu v Chicagu. Njegova teorija je, da bo kapitalizem ohranjen, ako se kapitalisti potrudijo nuditi "povprečnemu človeku" priliko za delo in preživljanje.

Glede Insullovih podvzetij je dejal, da so bila preogrma na za kontrolo enega človeka ali ene skupine, zato je bil polom neizogiben. Ta argument je porabil tudi za pobijanje socializma, češ, socializem predlaga socializiranje industrije pod enotno kontrolo in upravo. In česar ni zmožni Insull, tudi socialisti ne bodo.

Novo vzbujanje nemškega nacionalizma

Draga vojna proti zločincem, namesto za odpravo vzrokov

V ječah Zedinjenih držav je že 136,947 jetnikov. Veliko več zločincev pa je na prostem pri izvrševanju svoje "obrti". Ropi, umori, vohni, tatvine in goljufije vseh vrst se množe. Tisoče mladih fantov, in tudi deklet, se udaja zločinstvu, ker so druge prilike za preživljanje redke, ali pa jih sploh ne dobe.

Vlada Zed. držav in druge oblasti te dežele se trudijo loviti zločince, store pa prav malo — oziroma nič — za odpravljanje vzrokov, ki ljudi navajajo v hudodelstva.

Zdaj se povprečno dogodi en umor vsakih 45 minut, ali 32 na dan.

Policajev in detektivov v tej deželi je 173,500, ali nekaj več kot pa je jetnikov v ameriških ječah.

Potrošek vseh oblasti v Zed. državah, posameznikov in korporacij, ki se nanašajo na boj proti zločincem in tatovom, zavarovanja imovine pred vohmi, torej proti kriminalstvu vobče, znaša 10 milijard dolarjev na leto.

lja, da ga predloži kongresu 1. marca.

Ta program je daleč od zavarovalninskih načrtov socialistične stranke. Je tudi veliko manj zadovoljiv kot to kar predlaga A. F. of L., dočim takozvana Lundenaova in Townsendova predloga sploh ne pridetav upoštev.

Vsekakor, začetek je stopen. Vrata socialnemu zavarovanju so se odprla tudi v tej deželi. Ako bo delavstvo napravilo za nadaljne izboljšave socialnega zavarovanja na zakonodajne zadosten pritisk, bodo življenske zavarovalnice ter podporne organizacije polgoma izgubile svoj stari pomen in potrebnost obstoja, kajti dolžnost družbe v celoti je, da skupno prevzame to breme.

Vlada, ki je brez ovir

Mussolini se neprestano obreguje ob demokracijo, češ, da je zastarela, da je vladam edino v oviro, in da je v sedanjji dobi največja zapreka v odpravljanju krize.

V Italiji ni demokracije. Mussolini je vlada in zakon. On poseduje večino portfeljev v kabinetu. Vso državo vodi kakor kak ravnatelj tovarno. A kljub temu je Italija gospodarsko danes veliko na slabšem kot katerakoli demokratična dežela.

VAROVATI DELAVCE NI USTAVNO

Država Illinois ima zakon, ki določa, da morajo delodajalci skrbeti za zdravstvene in varnostne naprave posebno pri tistih delih, ki so zdravju kvarna in nevarna življenju. Bil je sprejet 1. 1911. Mnoge družbe se zanj niso brigale, med njimi Thompson & Taylor kompanija, ki se peča s praženjem kave, s čajem in dišavami. Njena delavka Gertrude Boshuizen, stara 20 let, jo je tožila za odškodnino, ker si je pri delu pokvarila zdravje za-

to, ker družba ni storila ničesar, da bi preprečevala oblake prahu kemičnih snovi in drugega blaga, ki se ga proizva v njenih delavnicah. Omenjena delavka se je opogumila, poiskala odvetnika in vložila tožbo "potem, ko je zbolela. Družbin advokat je pred sodnikom argumentiral, da tožba za odškodnino ne more biti veljavna, ker so dotične določbe v zakonu neustavne. Argumenten je opiral na dejstvo, da ustava ne dovoljuje, da se koga

PO PLEBISCITU V POSAARJU

Rezultat splošnega glasovanja v nedeljo 13. januarja, v katerem se je imelo prebivalstvo Posaarja priliko izreči, da-li je za povrnitev k Nemčiji, od katere ga je odtgnala versailleska pogodba, ali za nadaljevanje kontrole lige narodov, ali pa za pridruženje k Franciji, je presenetil marsikoga. Nad 90 odstotkov ljudi v Posaarju, ki šteje blizu 800,000 prebivalcev, je glasovalo za povrnitev teritorija Nemčiji, četudi se večina ne strinja s Hitlerjevimi načrti. Ampak glasovali so za Nemčijo in s tem neposredno za Hitlerja s stališč, da je Nemčija njihova dežela. Pri plebiscitu, čigar izid je napeto pričakoval ves svet, je torej odločeval patriotski sentiment. — Na sliki gori so angleški vojniki, ki so saeno z italijanskimi in drugimi nadzirali plebiscit in mirili demonstrante, ter naciji, ki so oddajali svoj fašistični pozdrav ob veselju nad svojo zmago.

AVTOMOBILSKA IN DRUGE INDUSTRIJE V SOVJ. UNIJI

Dvig produkcije leta 1934. — Novi načrti in odloki ekonomskega sveta za ojačanje obratov

(To je nadaljevanje poročila o gospodarstvu v sovjetski Uniji, čigar prvi del je bil v prejšnji številki.)

V Rusiji pod carizmom in tudi do poslednjih nekaj let, so bili avtomobili in avtotruki redki. Imeli so jih le v velikih mestih, a še v teh malo. Vrhovni ekonomski svet, ki planira gospodarstvo v sovjetski Uniji, pa je že pred leti odločil, da se mora promet po sovjetskih ulicah in cestah motorizirati. Pota so sicer še zelo slaba, toda saj tudi v Zed. državah niso bila dosti boljša v času, ko se je v njih pričela razvijati avtomobilska industrija.

Lani je bilo v sovjetskih tovarnah produciranih 72,458 avtomobilov in 90,776 traktorjev. Ako se pomisli, da je bilo leta 1928 izdelanih samo 800 avtov in le 1,279 traktorjev, je bil v prošlih dveh letih res dosežen kolosalen napredek. L. 1933 je bilo izdelanih 49,000 avtov in 73,000 traktorjev. Slika postane precej drugačna, če se faktično produkcijo primerja s kvoto. Vrhovni gospodarski svet je namreč določil, da mora biti v fiskalnem letu 1932-33 produciranih 175,000 traktorjev in 250,000 avtomobilov. Vzrok, da je bila pro-

dukcija tako daleč od kvote, je bil predvsem v ne še zadostni izvežbanosti delavcev v obratih, v katerih je potrebna tehnična sposobnost in hitrica pri delu. Drugi vzrok je bilo neusoglasenje obratov in oddelkov, ki so za neprekidno delo odvisni drug od drugega. To je tudi vzrok, da imajo zdaj delavci v tovarnah le še politično in agitacijsko moč, nadzorstvo in vodstvo pa je izročeno uradnikom in bossom na sličan način kakor v ameriški industriji.

Ruska avtomobilska industrija je kljub novim modernim tovarnam in večanju produkcije še v povojih, kar čitatelj lahko vidi iz sledečega: V Zed. državah je bilo lani produciranih 2,885,000 avtomobilov in truckov, in v Rusiji kot že omenjeno, nekaj nad 72,000. V Zed. državah je bilo l. 1929 izdelanih 5,621,715 avtov, ali največ v zgodovini dežele. Predno bo sovjetska Unija z avti toliko preprežena kakor ta dežela, jih bo morala producirati povprečno kake 4 milijone na leto. In njen namen je, da doseže to število.

Zeleza ima USSR dovolj. Otvorja nove rudnike, izboljšuje (Nadaljevanje na 3. strani.)

IZID PLEBISCITA V POSAARJU OJAČAL HITLERJEVO POLITIKO

Socialisti in komunisti ob zadnje nemško zatočišče. — Naciji za nadaljne osvojitve

SPRIDRUZENJEM Posaarja Nemčiji so nemški socialisti, komunisti in drugi načelni nasprotniki hitlerizma izgubili zadnji nemški teritorij, v katerem so se smeli svobodno gibati. Izjeme so le nemški kraji na Češkem. Iz Posaarja so vodili boj proti nacijem, tiskali so časopise in jih tajno širili med delavci v "tretjem rajhu", ob enem pa so porabili vse svoje moči, da pridobe ljudstvo Posaarja proti pridruženju k Nemčiji, dokler bo imela nacija na vladi.

Rezultat plebiscita dne 13. januarja je celo nacija presenetil. Tolikšne večine za pridruženje k "očetnjavi" se niso nadejali. Nad 90 odstotkov prebivalstva je glasovalo po želji nacistične propagande in le nekaj nad 46,000 za status quo, to je, da naj Posaarje ostane pod vlado lige narodov, dokler Nemčija ne dobi drug režim.

Vodja enotne fronte socialist Max Braun in komunistični voditelj Fritz Pfordt sta bila poražena, enako tudi katoliški demokratski voditelj Heinrich Imbusch, kateremu so izpodkopali tla nemški katoliški škofje.

V plebiscitu v Posaarju je zmagalo geslo "Deutschland Ueber Alles".

Hitler gor ali dol — "Nemčija nad vse!"

Iz referenduma v Posaarju je svetovna javnost uvidela, da preveča danes med nemškimi ljudstvom skrajni nacionalizem. V Hitlerju vidi nacionalistično prepojeno nemško ljudstvo voditelja, ki se je postavil vsemu svetu po robu s stališča "Nemčija nad vse!" Prišel je z oboroževanjem in brez ovinkov izjavil, da pomenj postanek "tretjega rajha" novo dobo v Evropi. Hitlerjev cilj je združenje vseh nemških pokrajin z Nemčijo, prisvojitve nadaljnjih teritorijev in dominacija rajha nad Evropo.

Referendum v Posaarju tudi pojasni, čemu v Nemčiji ni bilo revolucije proti nacijem. Hitler je pridobil s šovinistično propagando, ki jo je pomešal s socialističnim programom in svoje gibanje nazval za "narodni socializem", toliko ljudstva na svojo stran, da se je v kroge opozicije naselila resigniranost, žavednih marksističnih delavcev pa je bilo v teh okoliščinah veliko premalo za uspešen odpor. Bili so seveda tudi drugi vzroki. Povprečen Nemeec danes misli, da je s Hitlerjem prišel dan obračuna s sovražniki — z onimi sovražniki, ki so Nemčijo premagali v svetovni vojni, jo omotili z Wilsonovimi točkami ter ji potem diktirali sramoten, poniževalen, imperialističen mir. Dočim je bila svetovna javnost, izven centralnih sil, med vojno uverjena, da je bila Nemčija povzročiteljica vojne, trdi uradna propaganda v Nemčiji vseskozi, da so bile druge velesile prav toliko krive. To naziranje je upravičeno. In zdaj nacionalizma pijano ljudstvo v tretjem rajhu in nemško ljudstvo v drugih krajih Evrope čaka ure, ko mu bo dana prilika poraziti dozdevne in resnične sovražnike in dvigniti Nemčijo čistokrvnih arijcev nad vsa druga plemena in narode. (Nadaljevanje na 2. strani.)

NAJVEČ ROJSTEV JE V BEDNIH DRUŽINAH

Ljudem, ki so "na relifu", priporočajo porodno kontrolo. — Problemi za sociologe in družbo

V družinah, ki so na relifu, je bilo lani četrta milijona rojstev, ali proporcionalno več, kakor v ostalih družinah. To ugotavlja statistika delavskega departmanta in zveznega reliefnega urada.

Profesor W. F. Ogburn, sociolog na čikaški univerzi, je izjavil, da se je v študijah v štirih ameriških mestih dognalo, da je bilo v družinah, ki so na relifu, 53 odstotkov več rojstev, kakor pa v enakem številu tistih družin, ki niso na relifu, toda katerih dohodki znašajo manj kot \$1,200 na leto.

rojstva omeje, in v ta namen nudijo ženam tudi potreben pouk.

Številne družine brezposelnih so za družbo kakršna je in za sociologe velik problem. Dela zanje ujmajo, mladina lenari, ker so ji prilike za službe omejene, in pri tem je v nevarnosti, da se loti nepoštenih poklicev: Jasno je, da samo CCC kempe za rešitev tega vprašanja ne zadostujejo.

V Chicagu so rojstva lani narasla in tvorijo največji odstotek od l. 1893 naprej. Prof. Ogburn je mnenja, da je prirastek le začasen, kajti tendenca po vsem svetu je zmanjševanje odstotka rojstev, kljub protivni propagandi.

Kar se tiče družin v Ameriki, ki so na relifu, vodijo razne socialne agencije med njimi brezhrupno kampanjo, da naj

NAJBOLJŠE DARILO

Najboljše darilo "Proletarcu" k njegovi 30-letnici so novi naročniki. Večja cirkulacija mu bo zagurala nadaljni obstoj in ob enem bo razširjeni "Proletarec" lahko storil toliko več v svojem boju za delavske koristi in socializem.

PROLETAREC

LIST ZA INTERESE DELAVSKEGA LJUDSTVA.

IZHAJA VSAKO SREDO.

Izdava Jugoslovanska Delavska Tiskovna družba, Chicago, Ill.

GLASILO JUGOSLOVANSKE SOCIALISTIČNE ZVEZE.

NAROCNINA v Zedinjenih državah za celo leto \$3.00; za pol leta \$1.75; za četrt leta \$1.00.

Inozemstvo: za celo leto \$3.50; za pol leta \$2.00.

Vsi rokopiši in oglasi morajo biti v našem uradu najpozneje do ponedeljka popoldne za priobčitev v številki tekočega tedna.

PROLETAREC

Published every Wednesday by the Yugoslav Workers' Publishing Co., Inc. Established 1906.

Editor.....Frank Zajts.
Business Manager.....Charles Pogorelec.

SUBSCRIPTION RATES:

United States: One Year \$3.00; Six Months \$1.75; Three Months \$1.00.
Foreign Countries, One Year \$3.50; Six Months \$2.00.

PROLETAREC

3639 WEST 26TH STREET CHICAGO, ILL.

Telephone: ROCKWELL 2864.

"Pred Bogom smo vsi enaki"

Bivši španski kralj ni še nikoli slovel za vzornega katoličana, dasi redno moli, hodi k spovedi in prejema sveto obhajilo. Njegova družina je bila ves čas, od kar jo ima, predmet tajnega in javnega šušljanja. Ne toliko, da je ona pokvarjena, ampak da je njegovo veličanstvo v procesu degeneracije. Posledica so gluhoonemi in drugače bolni principi in princezinje. Sinovom se grehi prejšnjih rodov celo bolj poznajo, kakor hčeram.

Ko je Španija zavrgla monarhijo, je dala Alfonzu in njegovi družini priliko izselitve. Poslužil se je je nemudoma, ker se je spomnil ruskega carja, ki bi bil lahko odšel, pa je želel ostati v domovini. To ga je stalo življenje. Alfonz je bil praktičen kralj. Milijone "prihrankov" je vlagal v inozemstvo, v vsaki "solidni" deželi nekaj.

Tako je prišlo, da ni bil v skrbah, ko so mu sneli krono in ga odslovili. Nastale pa so nepravilne. Otroci so se zabavali po Evropi in eden sinov se je na vožnji z avtom ubil. Alfonzova žena, bivša kraljica, ni nikdar ljubila svoje veličanstvo in je šla živeti v Anglijo, Alfonz pa v Francijo in nato v Rim, od kjer spletarki s španskimi škofi za povrnitev starega režima.

Cerkev v Španiji je namreč še vedno zvesta stari monarhiji, četudi ve, da je Alfonz ljudstvu nič koliko škodil in da je brez vladarskih sposobnosti in brez razumevanja za ljudske koristi. Naklonjenost temu rablju Španije je cerkev javno demonstrirala 14. januarja, ko se je v Rimu poročila Alfonzova hči Beatriz s princem Alessandro Torloniom. Poročna svečanost se je vršila v eni najlepših rimskih cerkev. Udeležili so se je večinoma člani propadlih dvorov, kajti drugih je malo ostalo. Zastopana je bila bivša bavarska dinastija, Habsburžani, odstavljena grška dinastija, potomci francoskih Burboncev, potomci dinastije Braganza, italijanski dvor in slična gospoda.

Poročne ceremonije je izvršil kardinal Pedro Segura ob asistenci mnogih škofov in drugih svečnikov. Kadar stopita v zakon kmečki fant in dekle, oba iskreno verna, zadostuje za poročno ceremonijo navaden kaplan. Ampak v svetohlinskih ceremonijah porokah "aristokratov" in dvorjanov je treba kardinala in škofov, čeprav cerkev trdi, da smo pred Bogom vsi enaki.

Lloyd George v politični ofenzivi

Medvojni premier Velike Britanije, David Lloyd George, je nedavno spet poskusil dvigniti svojo zatonjeno politično zvezdo. Izdal je spomine, kritizira vlado, govori na shodi o socialni pravičnosti in gospodarskih reformah, toda ljudstva le ne more nagniti na svojo stran. Včasih je bil voditelj največje stranke v Angliji (liberalne), danes pa je voditelj "stranke" štirih članov, ki so njegova hči, njegov sin, neki drugi sorodnik in on sam. Uradna liberalna stranka, od katere se je Lloyd George že pred leti ločil, je zdaj v Macdonaldovi koalicijski vladi.

V marsikakem svojem govoru flirta Lloyd George, ki je v začetku januarja dopolnil že 72. leto, z delavsko stranko. Rad bi se ji pridružil, pod pogojem seveda, da ga ob enem prizna za enega svojih voditeljev. Ampak laboriti, posebno še radikalnejše krilo stranke, se prav nič ne ogreva za sprejem dinamičnega Welshmana, ki prošla leta sicer veliko kritizira, toda je brez programa. Na shodu 13. januarja ga je poslušalo okrog 25.000 ljudi. Priporočal je na dramatičen način reforme, ki jih vlada konservativne parlamentarne večine uvaja, ali pa jih že uvedla. Tisti, ki so od njega pričakovali definitiven, nov program, so odšli razočarani.

"Ako hoče Lloyd George v delavsko stranko, naj gre z enega konca dežele do drugega in proklamira bankrotiranje kapitalizma," je dejal George Lansbury, voditelj delavske stranke. Izgleda torej, da stari nekdanji krmur Velike Britanije še ostane brez stranke.

Hearstovo mnenje o proletariatu

William Randolph Hearst je eden najbolj "patriotičnih" kričarjev v Ameriki. Poslednje mesece vodi v svojem časopisju borbo posebno proti "rdeči nevarnosti" in Rusiji.

V tej deželi izhaja mnogo revolversko urejenih kapitalističnih listov, toda najslabši izmed vseh, najbolj zastupljeni in najbolj zavajalni so Hearstovi dnevniki.

V enem svojih uredniških člankov, ki jih morajo objavljati vsi njegovi listi, ugotavlja med drugim, da je proletarijat za vladanje najmanj sposoben, najmanj vesten in najbolj "zarukan" sloj prebivalstva — zato je vlada proletariata v resnici vlada ignorantne drhali, ki ne more biti drugača kakor neuspešna in spremljana s polomi v svojih podvzetjih.

Hearst navaja v dokaz za to trditve sovjetsko Rusijo, toda njegovo mnenje o proletariatu se pač nanaša na ves delavski razred, na tisto "drhal", ki je "najmanj sposobna in topa".

Skoro bi rekli, da je Hearst — žal — veliko v pravem. Njegove liste kupuje ter bere dan na dan milijone proletarcev. Ako bi čitali še kaj drugega kakor njegove zaslepljevalne liste, bi bilo "mogočnega Hearstovega časopisja" kmalu — konec. Hearst torej hoče, da ostane proletarijat "zarukan", kajti kako bi ga drugače sploh mogel varati! Zato stori kolikor največ more, da ga obdrži v mejah svojih prej citirane definicije.

"NEW DEAL" V JUŽNIH DRŽAVAH

Na vrhu so aretirani stavarji iz tovarne za platenje nogavic v Rossville, Ga. Celó jesti jim ni dovoljeno brez vojaške straže. Aretirani so bili vsled piketiranja. Slika spodaj jih predstavlja na "sprehajanju".

SLOVENSKI ČASOPISI V AMERIKI V PROŠLOSTI IN NJIHOVI NAMENI

Piše Simon Kavčič.

Koncem 19. stoletja je bilo v Zedinjenih državah že mnogo Slovencev. Naselili so se posebno v večje naselbine. Prvo, kar so si oskrbeli, so bili duhovniki in cerkve. Izvrševanje verskih obredov so smatrali za svojo največjo dolžnost. Slovenski duhovniki so jim bili potrebni največ zaradi spovedi in pa tudi vsled domačnosti, kajti drugorodni duhovni so jim bili vsled neznanja jezika tuji kljub skupni veri.

Slovensko časopisje je bilo tedaj šele v povojih, kakor pravi ljudska prislovica. Izhajala sta dva časopisa, oba prilagodena duhu in stopnji izobrazbe tedanjih priseljencev, ki je bila jako nizka. Potrebnovali bi torej liste, ki bi bili učitelji, kajti baš takrat bi bilo vzgojevalno časopisje za tisoče naših priseljencev najbolj potrebno. Nekateri naši rojaki, ki so bili obrtniki ali pa premogarji že v starem kraju, so brali nemške liste. Citati angleško je znal takrat le redkateri Slovenec. Še celo uredniki pri prvih slovenskih listih in leta pozneje so črpali in prevajali največ iz nemških časopisov, še več pa so si pomagali s ponatisi iz starokrajskega slovenskega tiska.

Danes je na polju slovenskega časopisja v Ameriki marsikaj drugače kakor takrat. Dasi sedaj že skoro vsak naš rojak obvladuje več ali manj angleščino, je še vedno dejstvo, da so nam dobri slovenski listi še vedno potrebni.

V dobi, v katero posegam, sta med Slovenci izhajala kot že omenjeno "Amerikanski Slovenec" in "Glas Naroda", oba tedensko. Prvi je bil ustanovljen leta 1891 v Chicagu, nato preseljen v Tower, Minn., kjer ga je lastoval in urejeval župnik J. F. Buh, potem pa ga je prodal duhovnikom v Jolietu, Ill. Dve leti pozneje je Frank Sakser ustanovil v New Yorku teden "Glas Naroda". Par let nato so poskušali s slovenskimi listi tudi v Clevelandu. Noben teh časopisov ni gojil razumevanja za prave koristi naših priseljencev, ali služil ljudski izobrazbi. Dasi sta "Amerikanski Slovenec" in "Glas Naroda" imela vsak svojo tendenco, sta si bila v bistvu enaka. Pri obeh so odločevali privatni interesi. "A.

Strijskega konzula. Tako se je namreč pisalo v javnosti in še več pa šušljalo. Sakser je šel desetkrat na obisk v domovino, kjer je nastopil kot voditelj Ameriških Slovencev. Ob enem takem obisku ga je doletela v župnišču v Hotedrešici smola, ker so ga avstrijski detektivti osumili, da pomaga ljudem preko meje, namreč takim, ki bi drugače zaradi vojaške obveznosti ne smeli iti. Frank Sakser se je sicer opral krivde, toda upanje na konzulsko službo je splavalo po vodi.

Ko je postal "Glas Naroda" dnevnik, si je cirkulacijo po naselbinah še bolj razširil. Dvomljivo je, da je imel še kateri slovenski list prej ali pozneje toliko naročnikov, kakor "Glas Naroda", ko je prva leta tega stoletja dosegel svoj višek.

L. 1899 jo primaha z rdečo marelo še "Pavliha" iz Clevelanda. Prišla mi je v roke prva številka "Pavlihe". Spominjam se njegovega uvodnega nastopa. Svojo "načelno izjavo" je nekako tako izrazil: "Imamo že dva zvona, toda fara s samo dvema zvonovoma ni popolna. V vsaki fari imajo ne manj ko tri zvonove, in da bo naša fara popolna, naj "Pavliha" klenka, kadar druga dva zvonova zvonita."

S temi besedami je bilo veliko povedano. Na priprosti, duševen prazen način je "Pavliha" povedal, da je brez programa in da bo le pomagal "zvoniti" ostalima dvema starejšima zvonovoma.

Vsi trije časopisi so bili za čitatelja, ki je imel nekoliko obzora, silovito prazni. Igranje na tipke nevednosti je odmevalo iz vsake kolone. Ni čuda, da sem se prvo zimo svojega bivanja v tej deželi zelo dolgočasil. Živel sam med dobrimi in postenimi rojaki v La Sallu, Ill., s katerimi sem se družabno dobro razumel. Toda mojih idej, katere sem jim razlagal, niso nikakor mogli zapopasti, niti nisem mogel jaz razumeti njihovih protivrčnih mnenj in argumentov. Pravili so mi veliko o tej deželi, toda o tistem, kar bi bil jaz rad izvedel — o delavskih organizacijah itd., niso vedeli ničesar.

Kako je nanesel slučaj, da sem se naselil v La Sallu, kjer nisem imel nobenega znanca in ne ožjega rojaka, mogoče pojasnim kdaj pozneje.

(Dalje prihodnjic.)

Ko so slovenski socialisti v Chicagu s pomočjo par sodrugov in somišljenikov v drugih naselbinah (več jih namreč ni bilo kot ducat aktivnih in prepričanih ter približno toliko v Chicagu zbrali vsoto za prvo silo, so se pogodili s tiskarno "Spravedlnosti", 683 Loomis St., nekaj blokov od Narodne dvorane, na stari "Centri", kjer je živel mnogo Slovenec. Ta sosedščina je bila centrom svobodomiselnega in socialističnega gibanja med rojaki v Chicagu. Urad Proletarca je bil v tem kraju, istočasno urad "Glas Svobode". Društva so zborovala tu in njih prireditve so se vršile skorve vse v Narodni dvorani.

Vabilo na zabavo druž. št. 225 JSKJ

Milwaukee, Wis. — Članstvo kluba št. 37 JSZ sproščam, da nas društvo "Združeni Slovani" št. 225 JSKJ, ki praznuje svojo prvo obletnico, uradno vabi na domačo veselico v soboto 26. januarja v spodnji S-S Turn dvorani. Njegovo povabilno pismo sem prejel po seji našega kluba. Ker so v tem društvu tudi člani JSZ in somišljeniki, priporočam sodrugom in sodružicam, da se v čimvečjem številu odzovejo povabilu.

John Rožič, tajnik kluba.

Dvojen šolski davek

V katoliške šole v Chicagu, ki jih morajo vzdrževati verniki, poleg pa plačevati davek tudi za javno šolstvo, pohaja približno 200.000 učencev. Vseh katoliških šol v tem mestu je 461, med njimi 65 višjih.

POWER POINT, O.

KONFERENCA KLUBOV JSZ IN DRUŠTEV PRO-SVETNE MATICE

v nedeljo 27. januarja ob 10. dop.

Društva in klubi v vzhodnem Ohio in West Virginiji, pošljite svoje zastopnike!

Tudi drugi člani in somišljeniki so dobrodošli!

IZID PLEBISCITA V POSAARJU OJAČAL HITLERJEVO POLITIKO

(Nadaljevanje s 1. strani.)

Po zmagi z Nemčijo v Posaarju so se pričele demonstracije nacijej in vsenemcev v Avstriji, četudi je avstrijska cenzura skrbeli, da je časopisje poročalo o rezultatu volitev na običajno novinarski način, to je, brez senzacionalnih naslovov in navdušujočih komentarjev. Kljub temu je vlada na Dunaju iz teh demonstracij uvidela, da bi danes bila precejšnja večina prebivalstva tudi v Avstriji za pridruženje k Nemčiji. In Hitlerjev cilj je, da pridobi to deželo za "očetnjavo". Mussolini bo torej še imel priliko braniti "neodvisnost" Avstrije in njeno klerikalno fašistično vlado, katero mrzi najmanj tretjini prebivalstva.

V neodvisnem mestu Gdansk, ki je pristanišče v poljskem koridorju, so naciji čezdalej bolj arogantni. Mestna uprava je njihova, ki vkljubuje celo kontroli lige narodov in duši opozicijo s hitlerjanskimi metodami. Veliko nemško pristaniško mesto Memel, ki je zdaj pod oblastjo Litve, je prežeto s propagando za pridruženje k Nemčiji. Nacijski stranke med Nemci na Češkem je vlada v Pragi zatrla. Sploh so Nemci v čehoslovaški republiki zdaj hitlerjevemu pangermanizmu še najmanj dostopni, kar je zasluga nemške in češke socialdemokratske stranke.

Današnji vihar nemškega nacionalizma in hitlerizem je posledica svetovne vojne in versajlskega "mira".

Imperialisti, ki so diktirali "mir", nalagali vojne odškodnine in risal nov zemljevid neglede na prej obljubovani princip samoodločevanja, so posredni povzročitelji nove "nemške nevarnosti". Francija in Anglija sta se sicer zelo izpametovale, toda šele ko je bil Hitler že v vladi.

Francija je storila največjo napako, ker ni pravočasno popustila demokratični Nemčiji, da si bi pridobila prijateljstvo njenega ljudstva in dvignila ugled nemške vlade. Komunisti pa so storili drugo nič manj usodno napako. Ni čudno, da se danes v Evropi združujejo s socialisti za obrambo — demokracije!

Glas iz So. Chicaga

So. Chicago, Ill. — Društvom, klubom in našemu občinstvu vobče naznanjamo, da priredi klub št. 224 JSZ v soboto dne 2. februarja svojo prvo veselico. Vršila se bo v Hrvaškem domu, spodnja dvorana, na 9618 Commercial Ave.

Namen te veselice v prvi vrsti je, da se snedejo skupaj z rojaki naprednega mišljenja in tudi z onimi, kateri dvomijo v možnosti za osvoboditev delavskega razreda.

To leto je za JSZ in naše gibanje sploh zelo važno. To je namreč naše posebno agitacijsko leto. Ako hočemo, da postane delavstvo sila, ne gre drugače kakor da ga organiziramo in da širimo naš tisk.

V prihodnjem letu bo zopet volilni vihar. Delavci bodo spet deležni obljub, ampak obljube ne odpravijo izkoriščevalcev, ne krize. Ako hočemo poseči v prihodnjo kampanjo in si izvojevati tudi nekaj zmag, se bo treba upreti v agitacijo. Delavcem je treba predvsem dopovedati in jih prepričati, da je čas, da obrnejo kapitalističnim strankam hrbet in se pridružijo svoji soc. stranki. Šele ko delavci to spoznajo, se prične res new deal zanje.

Ubiti policaji in kriminalci v Chicagu

L. 1934 je bilo v Chicagu ubitih v zasledovanju zločincev deset policajev in 58 kriminalcev.

na podlagi sedanje velikosti 6. strani, ako pa razdelimo na povprečnost še povečane številke Proletarca, je razlika toliko večja.

V prvi številki na 1. strani v 1. koloni je izšel sledeči proglas:

Vsem sodrugom in naročnikom na znanje

Z današnjim izdajo "Proletarca" so slovenski zavedni delavci v Ameriki stopili v javnost, ustanovili so list, ki je v resnici lastnina vseh zavednih slovenskih delavcev, ki so organizirani v ameriških socialističnih klubih.

Do danes slovenski delavci v Ameriki niso imeli lista, v katerem bi lahko povedali odprto svoje misli, ker je vsak lastnik slov. ameriških časnikov privolil prosveti kar je neslo njegovemu "kšeftu". Šele z ustanovitvijo "Proletarca" se je naredilo konec tem žalostnim razmeram, ki so ustvarile med ameriški Slovenci dvojilno ekzistenco, ki so slovenske ameriške delavce zavajali na kriva pota, mesto da bi jih poučili, da je kapitalizem edini smrtni sovražnik delavcev.

V "Proletarcu" bodo lahko vsakdo povedal svoje misli, ne da bi se mu bilo treba bati da se bo določil za vrzel, ker morda ne ugraja uredniku ali komu drugemu. "Proletarec" bodo primarial ameriške novice, satirične notice, socialno gospodarske in politične članke, zgodovinske spise, povesti, drame itd. Izhajal bo sedaj le enkrat v mesecu na osemih ali več straneh. Cena za celo leto mu je že 50c. Naročnina naj se pošlja sodruhu Antonu Prešeren, 678 W. 17th St., Chicgo, Ill., vsi rokopiši pa uredništva "Proletarca", 683 Loomis St., Chicgo, Ill.

Prva številka je izšla januarja 1906. Imela je 8 strani v formatu starih kolon. Ako bi spreminili sedanjega Proletarca v enako obliko, bi imel 12 strani na teden ali 48 na mesec, torej 40 strani več kakor jih je imel vsak mesec ob svojih ustanovitvi. To računamo

Andrej Poravn. Anton Prešeren.
predsednik. tajnik.

E. ZOLA:

RIM

Poslovanje ETBIN KRISTAN

(Nadaljevanje.)

Povejte kardinalu Bergerotu, da bi bilo zelo lepo od njega, če bi deloval za pomirjenje, če bi dal razumeti, kako napačno ravna Vaša republika, da ne pomaga Sv. očeju pri njegovem delu sprave. Tako se dela, kakor da ga smatra za silo, katere ni vpoštevati; to je nevarna zmeta za vladajoče, zakaj čeprav je oropan vsakega političnega delovanja, je vključb temu ogromna moralna sila, ki vsako uro lahko razgrebe vesti in povzroči verske agitacije z nepreračunljivimi posledicami. Vedno je on tisti, ki razpolaga z narodi, ker razpolaga z dušami; republika ravna zelo lahkomišelnost, in celo v njegovem interesu, če kaže, da se ga ne boji več. In recite mu naposled, da je nadvse žalostno, na kakšen klavern način da voli republika svoje škofe, kakor da bi hotela namenoma oslabil svoj episkopat. Odštevisi nekoliko srečnih izjem so Vaši škofji prav uborni duhovi, in vsled tega nimajo Vaši kardinali, skoraj same sedanje glave, tukaj nič vpliva, ne igrajo tukaj nobene vloge. Oh, kakšno žalostno postavo boste kazali pri prihodnjem konklavu! Zakaj torej zasledujete jezuite, ki so v politiki Vaši prijatelji, s takim abotnim, slepim sovraštvom? Zakaj ne porabite njihove inteligentne marljivosti, ki je pripravljena, da Vam služi, tako da bi si zagotovili pomoč bodočega papeža? Potrebujete jo; on mora pri Vas nadaljevati delo Leva XIII., to delo, ki se tako slabo sodi, tako izpodbija, to delo, ki se malo briga za majhne, časovne učinke, ki je predvsem namenjeno bodočnosti, združitvi vseh narodov v njih sveti materi cerkvi. Pokažite to kardinalu Bergerotu, recite mu, da naj bo z nami, da dela za svojo deželo, če dela za nas. Bodoči papež! Saj je v tem vse obseženo! Gorje Franciji, če ne najde v bodočem papežu naslednika Leva XIII.!

Zopet je vstal in sedaj je res odšel. Še nikdar se ni bil na tak način in tako obširno razgovoril. Ali gotovo je dejal le to, kar je hotel reči, in sicer v ta namen, ki ga je le sam poznal; čutili je bilo, da je bila vsaka, s krepko počasnostjo in blagostjo izrečena beseda že prej odtehtana.

"Z bogom, ljubi moj sin! In še enkrat, premisljite vse, kar ste videli in slišali v Rimu; bodite prav razumni, ne pokvarite si svojega življenja."

Pierre se je poklonil in stisnil nalo, tolst in mehko roko, ki mu jo je prelat ponudil.

"Zahvaljujem se Vam, monsinjor, še enkrat za izkazano dobroto, in bodite prepričani, monsinjor, da ne pozabim ničesar s svojega potovanja."

Gledal je za njim, kakoj je odhajal v svojem finem talarju, s svojim lahkim, osvojevalnim korakom, kakor da gre vsem zmagam bodočnosti naproti. Ne, ne, ničesar ne pozabi s svojega potovanja! Zdjaj pozna to združitev vseh narodov v svoji sv. materi, v cerkvi, to svetovno hlapčevstvo, ob katerem je Kristov zakon postal diktatura Avgusta, gospodarja sveta. In prav nič ni dvomil, da ljubijo jezuiti Francijo — najstarejšo hčerko cerkve, edino, ki bi še mogla pomagati svoji materi, da osvoji vsevetovno državo; ampak ljubijo jo tako, kakor ljubijo črni roji kobilic polja, na katera planejo, da jih pokončajo. Neskončna žalost se mu je zopet naselila v srce, zakaj imel je nejasni občutek, da so morali biti v tej stari, uničeni palači, v tej žalosti in v tem polomu zopet oni začetniki bolečin in nesreče.

Prav ta trenotek je opazil, ko se je obrnil, don Vigilio slonečega ob veliki kardinatovi sliki pri kredenci; obraz je imel stisnjen med roke, kakor da hoče izginiti za večne čase, in drgetal je po vseh udih od strahu in od mrzlice. V trenutku, ko ni bilo nobenih obiskovalcev več, je podlegel napadu strašnega obupa in se mu je popolnoma vdal.

"Moj Bog, kaj pa Vam je?" ga je vprašal Pierre in stopil bliže. "Ste li bolni? Ali Vam morem pomagati?"

Alf don Vigilio si je zakril oči, jecljal, kakor da se davi izza stisnjenih rok, in le pridružen krik strahu se mu je izvil iz grla: "O Paparelli! Paparelli!"

"Kaj? Kaj pa Vam je storil?" ga je začuden vprašal duhovnik.

Tedaj je tajnik razkril obraz in se zopet vdal trepetljivi potrebi, da se komu zaupa.

"Kaj, kaj mi je storil?... Kaj ne čutite ničesar, kaj ne vidite ničesar? Ste li opazili, kako se je polastil kardinala Sanguinettija, da ga odpelje k Njega eminenci? Kakšen drzen pogum! V takem trenutku vsiliti Njega eminenci tega preklicanega tekmeča! Pa ste li videli, kako zlobno je nekoliko minut prej odpravil s pokloni staro damo — zelo staro prijateljico, ki je hotela samo roko poljubiti Njega eminenci? Tako srečen bi bil gospod kardinal ob malem izrazu prave ljubezni! Pravim Vam, on je tukaj gospodar, on odpira in zapira vrata po svoji volji, on nas ima vse med svojimi prsti kakor malo prahu, ki se razpihne v vse vetrove!"

Pierre se je vznemiril, ko je opazil, kako se trese in kako rumen mu je obraz. "No, no, dragi moj, pa vendar pretiravate."

"Jaz da pretiravam... Vest li, kaj se je to noč zgodilo, pri kakšnem prizoru sem bil proti svoji volji navzoč? Ne, kajneda ne? No, povem Vam."

Pravil je, da se je donna Serafina, ko je prišla prejšnji dan domov in zagrezla v strašno katastrofo, ki jo je pričakovala, že vračala raztrganega srca. Bila je vsa potra od hudih vesti, ki jih je bila dobila. V Vatikanu, pri generalnemu tajniku, potem pri znanih prelatih, se je prepričala, da se je položaj njenega brata čudno poslabšal in da si je napravil v svetem kolegiju vedno naraščajoče število sovražnikov, tako da je videti zdaj povsem nemogoče, da bi zasedel papežev prestol, kar bi bilo zadnje leto še verjetno. Sanje njenega življenja so bile razpršene; častihlepnost, ki jo je bila vedno gojila, je bila strta, in vse ji je ležalo, kakor v prah razsuto, pred nogami. Kako? Zakaj? Obupno je poizvedovala po razlogih, in zvedela je za vsakovrstne kardinalove napake in osornosti.

Podajal je bil neprimerne izjave, žalil ljudi zdaj s kakšno besedo, zdaj s kakšnim dejanjem, izkratka, njegovo nastopanje je bilo izživajoče, in človek je bil mislil, da ravna tako z namenom, da bi vse pokvaril. Najhujše je bilo to, da je v vsaki taki napaki opažala nerodnost, katero je bila sama obsojala in mu jo odsvetovala, katero pa je njen brat pod nepriznanim vplivom abeja Paparellija trmasto storil. Ona je stitila v tem ponižnem, neznanem nosilcu vlečke usodepolno silo, uničevalca njenega lastnega paznega in vdanega vpliva. Zato ni hotela odgoditi eksekucije izdajalca v kljub žalovanju svojega doma, tem manj, ker je zaradi njegove stare tovaršije s strašnim Santobonom, zaradi dogodkov s košarico smojev, ki je prišla iz rok drugega v roke prvega, medela v strašnem sumu, katerega ni hotela razlagati. Ali že ob prvih besedah, ko je kratkoma zahtevala, da se posadi izdajalec nemudoma pred prag, je naletela pri svojem bratu na nenaden, nepremagljiv odpor. Ni jo hotel poslušati, razburjal se je, in zaletaval se je v viharju podobno jezo, ki je s svojo silo vse-pomedla, kadar se ga je polotila. Dejal je, da ravna zelo grdo, če napada tako skromnega, tako pobožnega, svetega moža; dolžil jo je, da podpira igro njegovih sovražnikov, ki so najprej umorili monsinjora Galla, pa bi zdaj rajz zastupili še njegovo zadnjo naklonjenost do tega ubogega, neznanega duhovnika. Vse te povesti je imenoval ostudne izmišljotine, in prisegel je, da ga obdrži že zato, da pokaže, kako zaničuje obrekovanje. Ona pa je morala molčati.

Don Vigilio je bil zopet ves v grozi, in vnoči si je zakril obraz z rokami. "Oh, Paparelli, Paparelli!"

(Dalje prihodnjič)

KAM Z DELAVCI NA STAROST?

V sedanjih družbi se le malemu odstotku delavcev posreči, neglede kako so varčni, pripraviti si dovolj sredstev za vzdrževanje na starost. Po tej krizi je pa takih delavcev, ki si bi mogli kaj prihraniti, še veliko manj. Do pred dvema desetletjima so zadostovale ubožnice. Kdor izmed ubožcev ni hotel vanje, je raje beračil, ako ni imel nikogar, da bi ga preživljal. Zdjaj sta celo demokratska in republikanska stranka za pokojnino starim delavcem, toda pravita, da naj bodo nizke, skrajno nizke, in vrhutega se naj še čaka ter študira, da ne bo "prenagljenja". Zametavanje starih, izgaranih delavcev je zločin, na katerega bo družba bodočnosti, ki bo socialistična, zrla z največjim zgražanjem.

IZ NAŠEGA GIBANJA

Helper, Utah. — Anton Korkal se je spet oglašil z naročnino in prodal je pet izvodov koledarja.

Strabane, Pa. — John Korkli je pisal Prosvetni matici za igro "Rdeče rože", ki jo vprizori dramski klub "Soča".

Red Lodge, Mont. — K. Erznovník je prodal 25 izvodov koledarja. Poslal je pet naročnin in informacije Pogorelcu za njegovo agitacijsko turo v Montani.

Arma, Kans. — Anton Šušar je poslal spet 4 naročnine. V njegovem okraju so naročili 75 izvodov Am. druž. koledarja.

Detroit, Mich. — Joseph Korsch je bil spet na obiskih med naročniki v Detroitu in dobil 8 obnovljenih naročnin.

W. Aliquippa, Pa. — Bartol Yerant je obiskal rojake v Strabane in rezultat je 6 naročnin.

Diamondville, Wyo. — Anton Tratnik je nam opisal razmere v svojem distriktu in pripoča, da jih naj Chas. Pogorelec obišče na agitaciji. Zagotavlja mu sodelovanje.

Hermansville, Mich. — "Poslajte mi kopijo "Internacionale" za naš orkester, v katerem igrajo fantje in dekleta iz farmerskih družin," piše Joseph Zore. Naročil je tudi koledar.

Milwaukee, Wis. — Rožič je svojemu pismu priložil pet naročnin na Proletarca.

Bridgeport, O. — Joseph Snoy je obiskal naselbine Ramsey, Maynard in Piney Fork in dobil 9 naročnin. Prodajal je tudi koledar. V pismu sporoča, da je prevzel zastopništvo v Maynardu Anton Skaberne. V soboto 16. feb. priredi klub št. 11 JSZ kontest za popularnost in plesno zabavo.

Hermine, Pa. — Anton Zornik je prodal 90 izmed 125 izvodov koledarja, ki jih je naročil. Poslal je tudi eno naročnino. S prodajanjem koledarja nadaljuje.

No. Chicago, Ill. — Frances Zakovšek ima 4 nadaljne naročnine na svoj kredit v seznamu "Agitatorji na delu".

Chicago. — Tu in v Ciceru je bilo letos prodanih 144 izvodov koledarja letnika 1935 več, kakor pa lanskega letnika v isti dobi prošlo leto. Caroline Macerl je prodala 32 izvodov. Drugi razpečevalci so Frank Bizjak, Joseph Oblak, Frank Podlipce, John Thaler, Kristina Turpin, Justin Saitz, Frank Udovič, Pauline Deržič, Mary Matjasich, Peter Ver-

hovnik, Max Marolt, Anton Andres, Martin Potokar, John Podgornik, Jennie Ladstatter, Chas. Pogorelec in John Rak. — Seja kluba št. 1 bo v petek 24. januarja. Po seji bo predaval Mary Jugg. — V nedeljo 3. februarja ob 4. pop. se bo vršil v dvorani Chicago Women's kluba sestanek, na katerem nastopi znana socialistična govornica Tony Sender. Vstopnice so po 50c. Dobite jih pri Mary Oven in Mary Jugg. Lunč bo serviran brezplačno.

Prosvetna matica. — Na pobudo John Terčelja se je pridružilo Prosvetni matici spet eno angleško poslušajoče društvo v Pennsilvaniji, drugo pa je pisalo po podatke o tej ustanovi, nakar bo sklepalo o pristopu.

Rock Springs, Wyo. — John Jereb je naročil še pet koledarjev. Ob enem je poslal navodila Chas. Pogorelcu, ki mu bodo služila, ko pride v Rock Springs in okolico na agitacijo.

Cleveland, O. — Betty Bogataj poroča na angleški strani v tej številki o predavanjih, ki jih je aranžirala njihova County organizacija in okrajni odbor A. F. of L.

Poročilo o razpečavanju soc. literature

Chicago. — Angleški odsek kluba št. 1 ima poseben odbor za razpečevanje socialističnih brošur in letakov. Na raznih veselicah in sejah jih je lani prodal 1,026 izvodov, 580 pamphletov pa je razdelil brezplačno. Kampanjski letaki v teh številkah niso vključeni. Vsega skupaj je odbor prejel za prodane brošure \$83.49, zanje pa je plačal \$65.95. Napravil je torej \$17.29 prebitka, s katerim nabavlja nove brošure.

Prodajane so bile sledeče: "N. R. A.", "Taxes", "New Deal", "Inflation", "Civil War in Austria", "Case for Socialism", revija "Arise", "Socialism and Americanism", "Commonwealth Plan", "Majski Glas" in "New Leader". Ernestine Jugg jih je prodala za \$15.85, Joseph Turpin za \$11.40, John Rak za \$12.79, Donald J. Lotrich za \$44.25, J. Groser za \$1.25 in J. Kopač za 50c. Par drugih članov jih je prodalo za 45c. Tu niso vštete slovenske knjige in brošure, ki jih je prodal na sejah Chas. Pogorelec

AVTOMOBILSKA IN DRUGE INDUSTRIJE V SOVJETSKI RUSIJI

(Nadaljevanje s 1. strani.)

šuje obrat v starih in gradi plavče. Jekla je lani producirala 9,600,00 ton, ali 40 odstotkov več kakor v prejšnjem letu, toda ne toliko, kolikor je določala kvota.

Produkcija surovega olja je l. 1934 znašala 25,500,000 ton, ali 3,100,000 več kakor leto prej. Kvota je določala 30,600,000 ton.

Zelo je narasla produkcija elektrike, kar so omogočile velike elektrarne, zgrajene v prvi letki.

Dvignjena je bila produkcija premoga in koksa in enako železa. Vse planiranje stremi za stalnim dviganjem produkcije, kajti namen vrhovnega ekonomskega sveta je, napraviti iz USSR najmodernejšo industrialno državo.

Največje preglavice dela sovjetski Rusiji transportni sistem, ki je bil tudi pod carizmom vse kaj drugega kot vzoren. Železniško omrežje je še nezadostno in promet le malo pospešen. Vlada se trudi odpraviti hibe z vzgojevanjem železničarjev, s propagando in s kaznovanjem nesposobnih delavcev, ki povzročajo nezgode, a izgleda, da ima v vseh drugih obratih več sreče kakor v transportnem. Ampak tudi tu se nada, da bodo v par letih glavne ovire premagane. Veliko važnost polaga tudi zrakoplovbi, kajti Rusija je prostrana dežela. Prometna letala bi posamezne kraje zelo zblížala, kar bi imelo na vse gospodarstvo najugodnejše posledice.

in drugi izven področja tega odseka.

Vsekakor je izvršil odbor za razpečevanje literature, kateremu načeljuje D. J. Lotrich, koristno delo, kajti širjenje delavske literature je ena izmed naših najvažnejših nalog.

— vprašanje cvenka, vse drugo bo lahko.

In pa naše "gavge" so zopet predložene legislaturi v odobritev. Strašansko peče nekatero, ker od l. 1907 nimamo smrtne kazni in jo hočejo nazaj na vsak način.

IZ KANSASA

V Kansasu imamo zopet živahno razpravo glede naše svete prohibicije. Prvič po 50 letih je bilo to vprašanje predloženo ljudstvu pri novemberških volitvah lansko leto. Volilci so s tem dobili priliko glasovati za odpravo, ali pa za nadaljevanje prohibicije v tej državi. Zmagala je suha stran z 89,000 glasovi. Vseh glasov je bilo oddanih okrog tri četrt milijona. V mestih je bila večina za "mokro", v farmerskih distriktih pa za sušo, dasi ga tudi kansaški farmer zelo rad "cučne" iz galončka, pa naj bo notri kar hoče, da le voda ni. Pobožen veseljaček mi je omenil, da našo deželo zato Bog "štrafuje" s sušo, ker se branimo poštene pijače.

V legislaturi se bje boj med tremi frakcijami: mokrači, zmernimi suhači in pa fanatičnimi suhači. Zmerni element skuša legalizirati prodajo sedanjega "tri-dva" piva, ki se že dalj časa prodaja, med tem ko suhači zahtevajo, da mora biti dežela suha kot egiptovska mumija. Ničesar se niso naučili iz našega 50-letnega "nobel eksperimenta", ko lahko vedo, da je kotliček skoro v vsakem hlevu ali praznem housu, poleti pa za vsakim večjim grmom ali pa v koruznem polju. Tudi stare, zapuščene majne zelo dobro služijo tem namenom. Naj naredo kar hočejo, eno je gotovo: kotlički in njih produkti ostanejo, pivo bo pa moralo biti domačega izdelka, ali pa pogledati čez mejo v Missouri, ki je le par milj stran od nas. Glavno vprašanje bo pač — kot do zdaj

"Kaj socializem nudi ženskam?"

Chicago. — Gornji naslov je predmet predavanja, ki ga bomo čuli v klubu št. 1 v petek 25. januarja v dvorani SNPJ. Predavala bo Mary Jugg. Povabite na to predavanje tudi nečlane, posebno ženske.

Seja se prične točno ob 7:30. Udeležite se je začasno, da ne zamudite važnega letnega poročila, ki ga predloži tajnik Peter Bernik. — P. O.

Čikaški proračun

Proračun čikaškega mesta za potroške v letu 1935 znaša \$117,845,131.

FENCL'S

RESTAVRACIJA IN KAVARNA

2609 So. Lawndale Ave. Chicago, Ill.

Tel. Crawford 1382

Fristna in okasna domača jedila. Cene zmerno. Postrežba točna.

BARETINCIC & SON
Tel. 1475
POGREBNI ZAVOD
424 Broad Street
JOHNSTOWN, PA.

NAJVEČJA SLOVANSKA TISKARNA V AMERIKI

NARODNA TISKARNA

2142-2150 BLUE ISLAND AVENUE

CHICAGO, ILL.

Mi tiskamo v slovenskem, hrvaškem, slovaškem, češkem, poljskem, kakor tudi v angleškem in nemškem jeziku.

NASA POSEBNOST SO TISKOVINE ZA DRUŠTVA IN TRGOVCE

SUNSHINE — FRESH AIR AND GOOD PURE MILK

Balance Your Daily Diet With

Wencel's Dairy Products

GOOD PURE MILK

IT PROTECTS YOUR HEALTH

2380-82 BLUE ISLAND AVE. — Phone Monroe 3673

5 KNJIG ZA \$1.40

Cankarjeva družba

je izdala za leto 1935 sledeče knjige:

1. STARI VEK. I. zvezek. Splošna zgodovina socializma in socialnih bojev.
2. SREDNJI VEK. II. zvezek. (Obe ti knjigi sta delo Maks Beera.)
3. POD SEVERNIM NEBOM. Pavel Nizivoj.
4. SESUTI ŠTOLP. Ivan Molek.
5. KOLEDAR CANKARJEVE DRUŽBE.

Vseh teh pet knjig dobite po pošti za -1.40. Ako pridete v urad Proletarca sami, jih dobite za \$1.25.

Naročila naslovite: PROLETAREC, 3639 W. 26th St., Chicago, Ill.

Demokratski dirndaj, o zabavi in drugo

Moon Run, Pa. — V Washingtonu se je demokratski dirndaj znova začel s še večjo večino, kakor so jo imeli v prejšnjem kongresu. Ljudstvo jih je izvolilo za svoje zastopnike, toda namesto da bi delovali za ljudske koristi jim rojijo po glavi vse druge stvari. Gospodarjem ne preti od takih "ljudskih zastopnikov" nikaka nevarnost. Dokler se delavski sloj ne izobrazi ter zavzame zmotno politiko, ostane predmet za izkoriščanje.

Dne 24. dec. v prošlem letu je ženski izobraževalni odsek priredil prosto zabavo za vse slovenske družine. Za najmlajšo dečo je povabil starega miklavža, ki je mednje razdelil darila, odrasle pa je odsek pogostil z raznimi jedili in pijačo. Višek prireditve pa je bila igra "Božič v Finnigan's Plats". Vprizorila jo je šolska mladina, ki je vloge dobro izvedla. Mladina in ženski odsek za sluzni priznanje za to uspelo prireditve.

Na januarski seji je Slovensko podporno društvo sklenilo prirediti slavnost 20-letnice obstanka, ki se bo vršila na Delavski praznik 2. septembra. Druge organizacije prosimo, da nam prepuste ta datum, to je, da ne bodo imele svojih priredb, nego se udeležijo naše. Jacob Skerl.

Poročilo iz vzhodnega Ohio

Bridgeport, O. — Dne 12. januarja sem se napotil v naselbino Ramsey. Medpotoma sem se ustavil pri napredni Fr. Primožičevi družini. Njegova soproga je že dolgo bolna in izgledalo je, da ji ne bodo mogli rešiti življenja. Toda Mrs. P. — možič je bolezen premagala in zdaj je na poti okrevanja. Naročnino na Proletarca je radevolje ponovila.

Na Ramseyju sem se najprvo ustavil pri Košeninatu, ki se je ravno vrnil z dela. "Vem, po kaj si prišel," je rekel, in naročil ženi, da naj naročnino obnovi za celo leto. Nato sem obiskal Strekelna, ki je bil pred časom pobit, toda bo kmalu zmožen za delo. Pri nje — mu je bilo precej špasa, kot vselej, ko ga obiščem. "Kje je nogavica, sakrabort," je rekel soprogi. Našli so jo in v nji potrebno vsoto za naročnino.

Pri Koranu so me že po glasu spoznali. Njegove otroke, ki so večinoma že odrasli, zelo veseli glasba. Sinovom in hčeram je kupil nove godbene instrumente in tako je nastal orkester Koran, ki bo nastopal na prireditvah, čim se zadosti izvežba, kar bo kmalu.

Iz Ramseyja sem odšel v Piney Fork, kjer sem prenočil, naslednji dan pa sem šel po blatu in dežju na obiske k

rojakom, da bi storil kolikor mogoče za poživljenje njihovega kluba. Bil sem pr. Fr. Zaveršniku, John Robasu, Nacetu Zlembergerju in Strajnaru. Potem sem se udeležil društvene seje in pojasnil vzrok mojega obiska. Piney Fork je napredna naselbina in upam da bo tudi klub postal kar je enkrat bil, ako se vsi resno zavamejo zanj.

Na Ramseyju so samo tri slovenske družine in vse imajo Proletarca in Prosveto. Menim, da bi lahko ustanovili socialistični klub, ako je tudi kaj somišljenikov med drugorodci.

Dne 14. januarja sta me obiskala John Slanovec in Anton Skoberne iz Maynarda. Slanovec bo preselil svojo družino iz Akrona v Maynard, Skoberne bo pa bodoči zastopnik Proletarca.

Ustoličenje novega ohijskega governerja se je vršilo 14. januarja v Columbusu. V svojem govoru v radiu je obljubil marsikaj, kakor je navada. Ampak če bo delavstvo hotelo več kakor obljube, se bo moralo okleniti socialistične stranke in zmagati za njen program. — Joseph Snoy.

Kaspar American State banka zopet posluje

Znana "Kašparjeva banka", ki je bila med Slovenci in Hrvatv v Chicagu najbolj znana, je dne 15. januarja začela spet poslovati v svojem starem bančnem poslopu na 1900 Blue Island Ave.

Strlo jo je 24. junija 1932, ko je morala vsled navala vlagateljev, ker ne bi mogla vseh izplačati, zapreti vrata. Pred krizo je znašala njena aktiva nad 12 milijonov dolarjev. Ko je prenehala, je imela samo še \$4,400,000 vlog. Nazadovale je torej v par letih več kot polovico. Od tega je v času likvidacijskega procesa izplačala vlagateljem še 25 odstotkov. Med tem so se nekateri njeni bivši uradniki in delničarji zelo trudili, da jo reorganizirajo. Dobili so določeno vsoto novega kapitala in pridobili večino vlagateljev, ki so se zavezali, da so pripravljene pustiti 60 odstotkov svojih vlog v banki. Te se jim izplača, ko se "zamrzjena" imovina zopet "otaja". 25 odstotkov so že dobili, kakor omenjeno prej, in do 15 odstotkov so še upravičeni. Vse nove vloge so garantirane v smislu sedanjega bančnega zakona.

V Kašparjevi banki je imelo vloge več sto Slovencev in Hrvatov ter večina slovenskih ter skoro vsa hrvatska društva. Sedanji predsednik banke je Joseph Triner in blagajnik E. F. Smerz.

Kasparjeva banka je bila najstarejši denarni zavod na zapadni strani. Po vojni, ko je bila na višku, je imela \$20,000,000 vlog in imovine. Proti

njeni reorganizaciji, oziroma obnovitvi poslovanja, se je borila skupina vlagateljev, ki je svoj protest tirala od sodišča do sodišča, a končno vendar podlegla. Praviho, da je bila za tem bojem finančno in z vplivom banka, ki se je preselelila v bližino Kašparjeve pred dobrim letom.

Slovenci smo precej napredovali. — Vabilo na konferenco

Power Point, O. — Ako pogledamo nazaj 30 let ali več, moramo priznati, da smo Slovenci v Zed. državah precej napredovali, bodisi v časopisju ali v izobrazbi, akoravno ta ali oni trdi, da nikamor ne gajemo.

Spominjam se prve izdaje Proletarca. Ze takrat se mi je dopadel, toda v resnici bi prve in naslednjih številke Proletarca nikakor ne mogli primerjati k sedanjemu Proletarcu, ki je vsebinsko in tehnično izvrstno urejevan in tudi precej obsežen. Vreden je več, kakor znaša sedanja naročnina, in tudi stane več. Vreden je, da ga čitajo in podpirajo ne samo industrialni delavci, ampak tudi farmarji, trgovci in drugi, kajti vsakdo se lahko marsikaj uči iz današnjega Proletarca. Tudi naše podporne organizacije so sedaj boljše sistematičizirane ter upravljane, kakor v prošlosti.

Na dnevnik Prosveto smo kot mal narod lahko ponosni. Tudi Prosvetna matica je bila na polju izobraževalnega dela velika pridobitev.

V nedeljo 27. januarja se bo tu vršila konferenca klubov JSZ in društev Prosvetne matice. Apelliramo na klube in društva v vzhodnem in severovzhodnem Ohju, da pošljejo zastopnike na to zborovanje. Prične se ob 10. dopoldne. Vabljeni so tudi posamezniki od blizu in daleč, posebno še v naši naselbini, da prisostvujete razpravam.

Na svidenje v nedeljo 27. januarja ob 10. dopoldne v Power Pointu.

V imenu kluba št. 9 JSZ vabi Matt Tušek.

Za nov klub v Kansasu

V Mineralu v Kansasu so nekateri somišljeniki podvzeli akcijo za ustanovitev socialističnega kluba, v katerega bodo skušali pridobiti našo mladino. Pomagali bi klubu od početka starejši sodrugri in ob enem navajali mladino, da prevzame vodstvo in odgovornost za delo. Klub bo posloval angleško.

Popravek

V zaključnem članku Naceta Zlembergerja o agitaciji po naselbinah, objavljenem v Proletarcu 16. januarja, se bi moralo ime "Orienaker" glasil Orel.

PREREKANJA RADI ZLATEGA DOLARJA

Zvezno vrhovno sodišče ima pred seboj več zadev, ki se v glavnem nanašajo na vprašanje, dali je bilo ukinitje izplačil bonrov, ki so garantirani v zlatu na podlagi zlate vrednosti dolarja v času, ko so bila posojila izvršena, ustavno ali ne. Problem je zelo kočljiv. Kongres je na priporočilo predsednika Roosevelta znižal vrednost dolarja v zlatu za blizu polovico in ob enem je prepovedal izplačevanja v zlatem denarju. Vse zlato so morale banke in posamezniki izročiti vladi. Nekateri člani vrhovnega sodišča se v presikavi izrazil, da je kongres postopal v tej zadevi protiustavno. Eden izmed vrhovnih sodnikov je npr. dejal: "Ako imam farmo, ki je vredna dva tisoč dolarjev, mi vlada ne sme vzeti od nje ne pet in ne 35 odstotkov od njene vrednosti. To ji prepoveduje ustava, naj vrhovni zakon. In če se ne sme vzeti farme, kdo ji daje pravico konfiscirati dolarje?" V prilog vlade sta pred sodniki argumentirala med drugimi zvezni pravnik Cummings (na levi) in Norman C. Norman od šoleznice Baltimore and Ohio. Njo je eden izmed upnikov tirjal, da mu mora svoje v zlatu garantirane obveznosti izplačati v zlatu na podlagi vrednosti prejšnjega dolarja. Ker tega ni hotela, niti smela, jo toži. Temni del dolarjeve slike predstavlja odstotek znižanja njegove vrednosti v zlatu.

BARBARSTVO IN KULTURA

Strašna je zmedenost, ki so jo v današnjem rodu povzročile svetovna vojna, inflacije in krize, skratka ves kaos povojne dobe. Razpadanje kapitalistične družbe spremljajo pojavi, kakor jih menda nihče ni prej pričakoval v takem obsegu. Marx je v "Komunističnem manifestu" napovedal revoluto takozvanega srednjega stanu proti buržuaziji: "Srednji stanovni: mali obrtniki, mali trgovci, rokodelci, kmetje, vsi se bojujejo proti meščanstvu, da obvarujejo svoj obstanek pred propadom." Toda v tem svojem boju so šli v mnogo državah pod prapor fašizma, od katerega si obetajo, da jim bo rešil njihovo lastnino in njihov prejšnji položaj v človeški družbi. Svojeгаа zaveznika še ne vidijo v proletariatu, ne streme po zgradnji nove socialistične družbe, mislijo, da je njihovi stiski krivo slabo gospodarstvo in korupcija poedincev in da se bodo razmere zboljšale, če pride na oblast energičen vodja a la Hitler, Mussolini itd., kakor jim obetajo razni fašistovski gromovniki in preroki. Resna kriza srednjega stanu in njegove nade v fašistovsko rešitev sta začasno vzbudili najhujši reakcionarni pokret. Temu se ni čuditi. Ze Marx je dobro označil politično omejenost srednjega stanu in njegovo nagnjenost, da se da izkoristiti po protivolucionarnih strujah:

"Niso revolucionarni, temveč konservativni. Se več! Reakcionarni so: zgodovinsko kolo skušajo zasukati nazaj." Hočejo iti skozi peklo fašizma, v katerem bodo šele spoznali, da so slabo branili svoje interese, ko so izročili svojo usodo v roke "genijalnih" fašistovskih diktatorjev. Fašistovska kuga iz Evrope prodira tudi proti nam in najde vedno več zaslepljenih ljudi, ki mislijo, da bi bil tak radikalen recept priporočljiv tudi za nas.

Ljudje so danes bolj kot kdaj prej nagnjeni k temu, da drve za vsakim novim imenom, ki jim obeta novo Mesijo. Za vsak nov milni mehurček se navdušijo in drugi dan že razočarani dvomijo nad vsem človeštvom. Pravijo, da se od nikogar več ne bodo dali prevariti, pri tem so pa tako neskončno lahkoverni, da nasedejo prvemu goljufu, ki pride med nje. Samo za pametno stvar se ne morejo nikakor odločiti. Socializem je posebno za takozvane intelektualce že stara šara, vse pri njem gre prepočasi in predol-

življenju in s samostojnim razmišljanjem. Socialističnega prepričanja si ne pridobijo na paradah, na manifestaciji, ker je manifestacija samo zunanji izraz številčne moči pristašev neke struje. Manifestacija človeka samo navduši, prepričanje pa si mora vsakdo sam ustvariti v svoji notranjosti, s svojo miselnostjo.

Najhujša ovira za naš socialistični kulturni pokret je to žalostno dejstvo, da premožno ljudi, zlasti mladih, sploh noče nič misliti. Imponira jim samo sila. Kakor je težko, moramo s podvojnimi močmi navajati zlasti mlade ljudi k miselnemu, duhovnemu delu, k študiju ekonomije in družabnega razvoja, zgodovine socializma in držav posebno v zadnjem stoletju.

Kadar kdo postane res prepričan socialist, ga ne more zbegati nobena stvar. Kajti z vso pametjo vidi, da mora nujno prodreti socializem in zmagati na svetu, če noče človeštvo propasti. Teгаа prepričanja nikakor ne morejo omajati dogodki nekaj let v nekaj državah. Čim več mladih in drugih delavcev se bo res vzgajilo v znanstvenem socializmu, tem več poročstva imamo za stalen in hitrejši napredek celotnega delavskega gibanja.

Naj klerofašistična reakcija proglašaa svobodo in človečanstvo za zastarelo idejo, mi vemo, da bo ta ideja prej ali slej zmagala tem bolj učinkovito, čim bolj jo bodo zavirali.

V tem vrtincu neumnosti, zbeganosti in konfuznosti okrog nas je dvakrat nujno in potrebno najživahnejše in vztrajno vzgojno delo v smislu gesel: duhovnost in izobrazba proti neumnosti, miselnost proti praznoveststvu, človečanstvo proti barbarstvu!

(—elj v "Svobodi".)

Za La Salle in okolico

La Salle, Ill. — V tej okolici je brezdelnost čezdalje večja. Ljudstvo se uada pod težo razmer brezbriznosti in mrtvili, čeudi bi bilo zanj veliko bolj koristno, da se bi spustilo v delo za svojo politično organizacijo, ki bi ga dvignila iz mizerije. Človek bi pričakoval, da se bi ljudstvo zdrnilo baš v teh težkih časih, pa udano čaka, da ga new deal reši dušeče more.

Člani tukajšnjega kluba št. 4 se zavedamo velikega pomena delavske organizacije in izobrazbe, zato bomo delovali, da se uresničijo sklepi X. rednega zbora JSZ kolikor mo-

goče tudi v naši naselbini, in dalje, da dobimo čimprej stalnega potovalnega organizatorja, ki bo klubom pomagal pri delu. V oporo temu agitacijskemu delu priredimo veselico, ki se bo vršila v soboto večer 26. januarja v Slov. nar. domu. Na udeležbo vabimo vse, ki verujejo v boljšo bodočnost delavskega ljudstva.

Pete Banich.

Članom kluba št. 1 JSZ

Chicago, Ill. — Prihodnja redna seja kluba št. 1 JSZ, ki se vrši 25. januarja, bo izredno važna: Podano bo finančno poročilo preteklega leta. Dalje bodo na dnevnem redu nujne zadeve, tikajoče se kluba. Pričetek seje točno ob polosmi uri. Vsled tega pozivam, da se vsi udeležijo te seje. Peter Bernik, tajnik.

Zabava v Springfieldu

Springfield, Ill. — V soboto 26. januarja bo imel klub št. 47 domačo zabavo. Vršila se bo v spodnjih prostorih Slov. nar. doma. Somišljenike in prijatelje vabimo, da se je udeležijo. Zabavali se bomo skupno in zagotavljamo vas, da boste zadovoljni z našo prireditvijo.

Za majniško proslavo je bilo sklenjeno, da klubov dramski odsek vzpriori na njih zna socialno dramo v treh dejanjih "Razvalina življenja". Vloge so že razdeljene. Ta predstava bo za našo naselbino nekaj posebnega, na kar občinstvo tu in v okolici že sedaj opozarjamo.

V klubovem odboru za to leto so bili izvoljeni vsi prejšnji odborniki. — Joseph Ovca.

Ali ste si Ameriški družinski koledar letnik 1935 že naročili? Stane 75c.

PRISTOPAJTE K SLOVENSKI NARODNI PODPORNJI JEDNOTI NAROCITE SI DNEVNIK "PROSVETA" Stane za celo leto \$6.00, pol leta \$3.00 Ustanavljajte nova društva. Deset članov (ic) je treba za novo društvo. Naslov za list in za tajništvo je: 2657 S. Lawndale Ave. CHICAGO, ILL.

Nobena nova knjiga v Ameriki ni tako poceni, kakor AMERIŠKI DRUŽINSKI KOLEDAR Letnik 1935 vsebuje več gradiva, kot pa nove angleške knjige, ki stanejo od \$2.00 do \$2.75. Ameriški družinski koledar je vezan v platno. Vsebuje 14 leposlovnih spisov, 11 pesmi, 18 zgodovinskih in informativnih spisov ter okrog 80 ilustracij. Stane 75c. Za inozemstvo \$1.00. Ako ga še nimate, naročite si ga še danes. Na zastopnike apelliramo, da se naj potrudijo prodati preostale izvide čimprej. Vsa pisma o letošnjem koledarju omenjajo njegovo vsebino jako pohvalno. In to ne v oglaševalne namene, ampak ker jim knjiga v resnici ugaja. AMERIŠKI DRUŽINSKI KOLEDAR je najboljša koledarska publikacija, kar jih izhaja v jugoslovanskih jezikih. PROLETAREC, 3639 W. 26th St., Chicago, Ill.

Vaše oči so dragocene dajte jim boljšo svetlobo V dveh izmed treh domov si ljudje pokvarijo oči zaradi slabe razsvetljave Oči so naša najdragocenejša lastnina. Noben izmed nas jih nāmenoma ne zanemarja. Ampak jih vendar zanemarja. Strokovnjaki smatrajo, da si ljudje pokvarijo vid radi slabe razsvetljave. Zakaj? Zato ker ne vedo kaj je pravilna razsvetljava, pa tvegajo svoj vid večer za večerom. Nove "Eye Saving" svetilke so posebno izdelane od večakov-inženirjev, da odstranijo vse te nepravilne. Dajo nam svetlobo, ki je zadostna in ne škodljiva očem. Dobite jih v Public Service in drugih trgovinah z električnimi svetilkami. Pridite in ogledajte si jih. Oglejte si tudi naš način razsvetljave in se poučite kako lahko imate dobro razsvetljen dom. Pridite še danes. Ne odlašajte, kajti to pomeni kvarnost vašim in vaše družine očem. PUBLIC SERVICE COMPANY OF NORTHERN ILLINOIS

IZ URADA TAJNIŠTVA JSZ.

Z 28. dec. 1934 je bilo končano glasovanje za odbore JSZ. Izid je priobčen v tej številki v posebni tabeli. Sledeče so imena kandidatov po abecednem redu kot so bila na glasovnici ter skupno število zanje oddanih glasov:

Kandidatje v eksekutivo JSZ.
Frank Alesh 415
Filip Godina 430
Luka Groser 127
Joško Oven 471
Justin Saitz 153
Fred A. Vider 387
Frank Zaitz 477

Izvoljeni so: Frank Alesh, Filip Godina, Joško Oven, Fred A. Vider in Frank Zaitz. Vsi ti so ob enem odbor slovenske sekcije. Frank Zaitz je v smislu pravil tajnik slov. sekcije.

Kandidatje v nadzorni odbor JSZ.
Rok Božičnik 87
Anton Garden 427
Jacob Groser 70
John Kopach 147
Frank Udovich 277

Izvoljena od strani slovenske sekcije sta Anton Garden in Frank Udovich.

Kandidatje v nadzorni odbor slovenske sekcije JSZ.
Alice Artach 491
John Hujan 483
Angela Zaitz 491

Izvoljeni vsi trije.

Predavanje in zabava na north side

Chicago. — V klubu srbskih sodrugov št. 20 JSZ bo v soboto 26. januarja predavanje v angleškem jeziku o temi: "Kakšne so možnosti, da se otmemo katastrofi, ki preti človeštvu v sedanji dobi?"

Po predavanju bo zabava. Oboje se vrši v klubovih prostorih na 2250 Clybourn Ave. Prične se ob 8. zvečer.

Klub vabi naše občinstvo na north side, da se udeleži te prireditve.

"Billyjevo" krščanstvo

72-letni Billy Sunday je končno spoznal, da so vsa hudega krivi brezbožni socialisti in komunistični profesorji, zato v svojih pridigah priporoča, da se jih naj enostavno zapre, pa bo boljše vsaj v tej deželi.

"Zed. države imajo polno šol, v katere si dostojno Američan ne upa poslati svojih otrok, ker bi mu jih brezbožni socialisti in komunistični profesorji in učitelji pokvarili," je

PREGLED SPLOŠNEGA GLASOVANJA V ODBORE J. S. Z.

Stev. kluba in kraj	Eksekutiva							Nadzorni odbor JSZ.					Nadz. odbor slov. sekcije JSZ			Prosvetni odsek			Glavni tajnik Pogorelec Chas.	
	Alesh Frank	Godina Filip	Groser Luka	Oven Joško	Saitz Justin	Vider Fred A.	Zaitz Frank	Božičnik Rok	Garden Anton	Groser Jacob	Kopach John	Udovich Frank	Artach Alice	Hujan John	Zaitz Angela	Bernik Peter	Jugg Mary	Molek Ivan		Rak John
1, Chicago, Ill.	55	48	26	66	44	45	65	29	55	26	26	15	68	68	66	54	47	57	54	67
3, Oglesby, Ill.	7	7	4	7	3	1	6	1	6	—	—	2	6	8	8	1	7	7	7	8
4, La Salle, Ill.	4	13	13	8	7	10	13	—	10	—	8	7	13	9	13	10	4	13	12	13
5, Conemaugh, Pa.	17	17	8	19	5	13	19	5	15	4	10	8	19	20	21	10	14	18	18	19
9, Power Point, O.	7	5	2	7	—	7	7	—	5	2	3	5	7	5	7	3	4	7	7	7
10, Forest City, Pa.	6	6	—	6	4	6	7	—	7	1	1	5	7	7	7	7	7	7	7	7
11, Bridgeport, O.	25	25	—	27	7	27	26	1	26	—	2	25	27	27	19	13	26	23	27	27
12, Gowanda, N. Y.	5	5	—	5	—	5	5	—	5	—	5	—	5	5	5	5	5	5	5	5
13, Sygan, Pa.	9	11	1	11	4	9	10	3	7	4	4	5	11	11	11	6	7	11	9	11
16, Chicago, Ill.	11	8	3	11	5	6	11	3	8	—	3	8	11	11	11	9	7	10	7	11
18, Bridgeville, Pa.	9	9	—	9	—	9	9	—	9	—	9	—	9	9	9	—	9	9	9	9
19, Burgettstown, Pa.	8	6	7	8	1	2	8	2	8	—	1	5	8	8	8	1	8	8	7	8
21, Arma, Kans.	8	7	6	10	6	7	10	2	6	4	7	3	11	11	11	5	9	8	11	11
24, Salem, O.	7	7	1	6	—	7	7	7	7	—	4	3	7	6	7	—	7	7	7	7
27, Cleveland, O.	27	26	4	29	8	27	29	3	29	11	7	10	30	30	30	11	24	27	27	29
28, Newburgh, O.	9	7	3	10	2	9	10	2	9	—	—	9	10	10	4	8	10	8	10	10
31, Imperial, Pa.	6	10	4	10	—	10	10	1	10	—	3	8	10	10	10	5	7	8	10	10
33, Nanticoke, Pa.	6	6	1	6	—	5	6	—	6	—	1	5	6	6	6	5	6	6	1	6
37, Milwaukee, Wis.	27	30	6	32	9	29	33	7	28	4	8	24	33	33	34	26	15	30	30	32
41, Clinton, Ind.	—	5	5	5	—	5	5	—	5	—	5	—	5	5	5	—	5	5	5	5
45, Waukegan, Ill.	9	10	2	10	—	10	10	—	10	1	3	6	10	10	10	7	6	10	7	10
47, Springfield, Ill.	14	16	4	14	1	15	16	3	13	—	3	13	16	16	14	6	15	13	16	16
49, Collingswood, O.	10	7	2	10	3	8	10	—	10	2	1	7	10	10	10	6	7	9	8	10
50, Virden, Ill.	5	4	1	6	—	5	6	—	6	—	1	3	6	6	6	—	6	6	5	6
65, Johnstown, Pa.	13	13	—	13	—	13	13	—	13	—	—	13	13	13	13	—	10	5	13	13
69, Herminie, Pa.	7	7	—	7	—	7	7	—	7	—	—	7	7	7	7	—	7	7	7	7
95, Pipey Fork, O.	3	3	—	3	—	3	3	—	3	—	—	3	3	3	—	3	3	3	3	3
114, Detroit, Mich.	19	21	—	21	6	19	23	3	21	1	7	12	22	22	22	18	10	18	20	23
115, Detroit, Mich.	6	7	5	7	1	3	6	3	4	3	3	1	7	7	4	4	7	6	7	7
116, Canonsburg, Pa.	14	15	4	15	4	13	15	2	15	3	—	14	16	16	16	16	16	13	16	16
175, Moon Run, Pa.	10	10	—	10	—	10	10	—	10	—	—	10	10	10	10	10	9	1	10	10
180, West Allis, Wis.	20	21	5	21	6	22	22	5	20	1	13	10	24	22	23	14	13	22	22	22
222, Girard, O.	5	9	2	9	2	9	9	—	9	—	—	4	9	9	9	9	9	9	9	9
224, Chicago, Ill.	9	12	5	14	10	6	14	2	11	—	7	8	14	14	14	9	7	14	12	14
235, Sheboygan, Wis.	13	11	2	13	2	11	13	—	14	1	1	10	13	13	13	6	10	13	10	13
Posamezni člani	5	6	1	6	3	4	5	1	5	1	3	2	6	6	6	5	3	6	4	6
Skupaj	415	430	127	471	153	387	477	87	427	70	147	277	491	483	491	335	282	449	400	481

Ženska, ki ima v zrakoplovbi res prvovrsten rekord

Amelia Erhardt Putnam je bila prva ženska, ki se je peljala v aeroplanu preko Atlantika, in po tem uspehu je bila ona prva ženska, ki je sama vodila svoj aeroplan preko Atlantskega oceana iz Ameri-

AMELIA ERHARDT PUTNAM

ke v Evropo in polet uspešno izvršila. Bila je tudi prva ženska, ki se je peljala v letalu preko Pacifika, in prva, ki je vodila svoj aeroplan iz Havajskih otokov preko Pacifika in komuniste po vsem svetu, da naj na obletnico zatrtja avstrijske socialistične stranke 12. februarja demonstrirajo proti avstrijski vladi.

Apel je posebno vabi komuniste, da naj res delujejo enotno s socialisti proti skupnem sovražniku.

Uvoz in izvoz Poljske

Uvoz Poljske v prošlem letu je cenjen na \$151,493,650 in izvoz \$185,366,850. Izkazuje torej prebitke, kljub temu je njeno gospodarsko stanje neugodno. V začetku januarja je bilo 450,070 registriranih brezposelnih, z neregistriranimi vred pa približno milijon.

Listnica uredništva

Ker je bil list do ponedeljka na straneh, ki so določene za dopise, že napolnjen, bodo tisti, katere smo prejeli v ponedeljek in v torek dopolnje, objavljeni v prihodnji številki.

Pojasnilo in izjava

Little Falls, N. Y. — Ko sem lani spremljal nekaj časa s. Naceta Zlembergerja na njegovi agitaciji za Proletarca v Ohiu in Pennsylvaniji, nisem pričakoval, da bodo radi tiste ture; ali pa vsled Nacetovega spisa o agitaciji in najinih oblik nastale kake zamere.

Bila sva tudi v Sharonu in Farrellu, in bil sem prisoten pri vseh pomenkih, ki jih je imel Nace z ljudmi, zato vam, da kar je napisal o Frank Kramarju z ozirom na Slovenski dom, sva slišala od drugih. Kramar se pred nama ni prav nič hvallil zastran svojega dela pri Slovenskem domu in ne o čem drugem. Zato sta pri nastalem nesporazumu oba nedolžna, namreč Kramar in Nace, zato, ker se Kramar ni hvallil, Nace pa je pisal kar so mu zagotavljali drugi za resnico. Zelim, da se rojaki v omenjenima naselbinama pomirijo zastran tega, ker stvar vendar ni bila takšna, da se bi bilo treba prerekati radi nje ali celo napadati Frank Kramarja. Boljše je delovati naprej složno za Slovenski dom, za svoja društva in klub, kakor da se bi razdelili v dve mali skupini ter si ovirali delo. Slovencev v Sharonu in Farrellu itak ni dosti, in če se bi še grenili prijateljstvo, jim bo to le v škodo. Njihov dom je jako lep in nedvomno so se veliko trudili zanj. Name so rojaki v obema naselbinama napravili zelo dober vtis, ker so vljudni in gostoljubni.

Naprej vsi skupaj za našo delavsko stvar.

Frank Petavs.

Za demonstracije proti avstrijski vladi

Glasilo avstrijskih socialistov Arbeiter Zeitung, ki izhaja v Brnu na Češkem in se ga utihotaplja v Avstrijo tajno, je imelo v svoji izdaji z dne 19. januarja apel na socialiste in komuniste po vsem svetu, da naj na obletnico zatrtja avstrijske socialistične stranke 12. februarja demonstrirajo proti avstrijski vladi.

Apel je posebno vabi komuniste, da naj res delujejo enotno s socialisti proti skupnem sovražniku.

Uvoz in izvoz Poljske

Uvoz Poljske v prošlem letu je cenjen na \$151,493,650 in izvoz \$185,366,850. Izkazuje torej prebitke, kljub temu je njeno gospodarsko stanje neugodno. V začetku januarja je bilo 450,070 registriranih brezposelnih, z neregistriranimi vred pa približno milijon.

Najbolj "pozabljen človek" je še vedno Tom Mooney

V volilni kampanji lansko jesen v Californiji je governer Meriam obljubil dati Tom Mooneyju vso priliko za novo obravnavo in oprostitev, ako bo znova izvoljen za governerja. Upton Sinclair pa je izjavil, da če on zmagaa s svojo kandidaturom, bo njegov prvi čin izpustitev Mooneya iz ječe.

TOM MOONEY

Meriam je na obljubo pozabil, oziroma pravi, da ker se je Tom pritožil radi svoje zadeve na zvezne sodne oblasti, ne spada več v njegovo (governerjevo) področje.

Svobode za Mooneyja torej še ne bo. Vzlic ogromnim pritiskom, ki so jih storili ne samo delavci, ampak tudi mnogi sodniki, znani kongresniki, senatorji, žurnalisti itd., je justica v Californiji gluha, ker jo je sram, da bi priznala svoj zločin. Medtem se Tom Mooney s pomočjo svojega obrambnega odbora bori naprej za oprostitev. Obrambno delo vodi Tom Mooney Molder's Defense Committee, P. O. Box 1475, San Francisco, Calif.

Priredbe v Chicagu

V Chicagu bodo to sezono sledeče slovenske priredbe:

Sobota 26. januarja priredi pevski zbor "Sava" odhodnico svojemu tenoristu Vinko Zagarju. Vršila se bo v poljski sokolski dvorani, 1921 W. Cermak Rd. Vstopnina 25c.

Sobota 2. februarja: Veselica kluba št. 224 JSZ v Hrvaškem domu, 9618 Commercial Ave., So. Chicago. — Domača zabava druš. "Slavije" št. 1 SNPJ v jednotni spodnji dvorani. — Zabava druš. Slovenski dom št. 86 SNPJ v Aljine Hall, 911 Center St.

Sobota 9. februarja: Maskekaradna veselica društva "Nada" št. 102 SNPJ v jednotni dvorani.

Sobota 16. februarja: Veselica društva Pioneer št. 559 SNPJ v jednotni dvorani.

Sobota 23. februarja: Veselica kluba št. 16 JSZ v Aldine Hall, 911 Center St. (north side).

Sobota 2. marca: Zabava društva "Delavec" št. 8 SNPJ v Starčevih prostorih, 10663 Ave. N., So. Chicago, Ill.

Nedelja 10. marca: Slavnost 30-letnice Proletarca v dvorani SNPJ.

Nedelja 7. aprila: Koncert pevskega zbora "Prešeren" v dvorani SNPJ.

Nedelja 14. aprila: Koncert soc. pevskega zbora "Sava" v dvorani SNPJ.

Sobota 27. aprila: Zabava društva "Sosedje" na 2227 S. 52nd Ave., Cicero, Ill.

Nedelja 28. aprila: Veselica s programom pevskega društva "Slovan" v Hrvaškem domu, So. Chicago.

Nedelja 30. junija: Piknik društva "Narodni vitezi" št. 39 SNPJ pri Keglu v Willow Springsu.

Cetrtek 4. julija: Piknik federacije SNPJ čikaškega okrožja pri Keglu v Willow Springsu.

Sobota 15. junija: Večerni piknik društva Pioneer pri Stežnarju v Willow Springsu.

Nedelja 28. julija: Piknik društva Pioneer pri Stežnarju v Willow Springsu.

Sobota in nedelja 2.-3. nov.: Slavnost 10-letnice društva Pioneer.

Program k uspehom

Eksekutiva JSZ apelira na vse klube, da naj organizirajo agitacijsko delo tako, da bodo uspehi čimvečji. Eksekutiva se zanaša na vse člane in članice, da bodo sodelovali pri tem delu, kajti le s kooperacijo vseh bo rezultat agitacijskih tednov res ugoden.

Agitacijsko delo, v katerem se naj članstvo te tedne koncentriira, vključuje sledeče glavne točke:

1. Raspečavanje Ameriškega družinskega koledarja in knjig Cankarjeve družbe.
2. Pridobivanje novih naročnikov Proletarcu in isticiravanje poteklih naročin.
3. Pridobivanje članov ter članic klubom JSZ in mladinskim odsekom.
4. Zbiranje prispevkov v agitacijski fond JSZ in "Proletarca".
5. Širjenje socialističnih brošur in knjig v slovenskem in angleškem jeziku.

To je obširno polje. Ako klubi delo pravilno planirajo in valoge praktično razdelijo, in če se jih člani in članice navdušeno lote, bodo doseženi triumfalni uspehi.

Slabo plačana usluga

Münchener-Augsburger Abendzeitung je bil v Nemčiji najstarejši časopis. Dne 1. januarja je prenehal. Ustanovljen je bil 1609. V času republike je strastno napadal deljasko gibanje in zagovarjal konservativna načela nemškega kapitalizma. S simpatijami je bil na strani nacijev, ker so enako napadali marksistično delavstvo. Po zmagi nacijev je ta nekdanj močnejši list začel pot navzdol. Hitlerjevci so smatrali, da ga več ne rabijo, ker imajo svoje liste, pa so poskrbeli, da je izgubil na vplivu, v cirkulaciji in dohodke.

Armada uporabljena za protektiranje skebov

Delavci v tkalniških tovarnah v Rossville, Ga., so praznovali božične in novoletne praznike s stavko. Zahtevali so omiljenje nevdzdržnega stanja pri delu in plače, ki bi zadostovale za potrebščine. Pred stavko ni bila njihova povprečna plača niti \$13 na teden. Kompanija se je obrnila na governerja in mu sporočila, da bo 5. januarja obnovila obrat z novimi delavci (skebi), ker se stavarji nočejo vrniti. Ker pa se boji napadov nanje, je vprašala za vojaško protekcijo. Governer se je želji radevolje odzval. Delavcev, ki ne zahtevajo drugega kot pošteno ravnanje in človeške pravice, ne protektira.

PRIREDBE KLUBOV J. S. Z.

V sledečem seznamu so priredbe klubov JSZ, konferenčnih organizacij in socialističnih pevskih zborov. Ako priredba vsakega kluba ni vključena, nam sporočite.

JANUAR.

CHICAGO, ILL. — Poslovilni večer priredi "Sava" Vinko Zagarju v soboto 26. januarja na 1921 W. Cermak Road.

SPRINGFIELD, ILL. — Domača zabava kluba št. 47 JSZ v soboto 26. januarja v Slov. nar. domu.

CHICAGO, ILL. — Predavanje in zabava v klubu št. 20 JSZ, 2250 Clybourn Ave., v soboto 26. januarja zvečer.

LA SALLE, ILL. — Domača zabava kluba št. 4 v soboto 26. januarja v Slov. nar. domu.

POWER POINT, O. — Konferenca klubov JSZ in društev Prosvetne matice v nedeljo 27. januarja ob 10. dop.

FEBRUAR.

SO. CHICAGO, ILL. — Veselica kluba št. 224 JSZ v soboto 2. feb. v Hrvaškem domu, 9618 Commercial Ave.

BRIDGEPORT, O. — Kontest za popularnost in plesna zabava kluba št. 11 JSZ v soboto 16. februarja v dvorani na Boydsville.

CHICAGO, ILL. — Veselica kluba št. 16 na north side v soboto 23. februarja v Aldine Hall.

To End The Constant Threat Of A New World War

By ARTHUR HENDERSON, M. P.

The world lives in constant and growing dread of war. For as long as the nature and the level of armaments and the uses to which they are to be put are within the unfettered discretion of each single nation, the dread of war must continue to menace governments and peoples.

Consequently, the first and also greatest step would be the acceptance by all States of the principle that henceforth each country's armaments must be fixed by international agreement. The next important step is to provide for a continuous and automatic system of control, supervision and investigation of the world's armaments by international authorities.

These are conclusions to which, broadly speaking, the Geneva Conference has already come. They are, I believe, conclusions which cannot be departed from without considerable risk, and no attempt to change them in the smallest degree follows from the new procedure which, as President of the Conference, I have suggested to the Bureau.

At some stage it will be imperative that we renew our effort to make provision for the wider convention at which we have been aiming. Failure to achieve this central aim of the Conference might mean that the world would again experience the horrors and savagery of modern warfare, and be plunged into the worst barbarism ever known.

In making the suggested move, my only desire is to give a fresh impulse to the work of organizing peace.

When we began work at the Geneva Conference, the world looked with hope and with something like awe at the tremendous outburst of international energy and effort which

it represented. We need today a similar mobilization of the peace forces of the world, of all those who still have faith in the collective peace system, of those who realize the dreadful consequences that may follow from a final failure to make a reality of the Covenant and the Kellogg Pact by producing a genuine disarmament convention.

We should realize that the Geneva Conference is the focal point of a grim struggle between the forces of world order and international anarchy.

We have experienced heavy setbacks, but who among us believed that we could solve the problem of peace and disarmament at one stroke, and without delay?

No disappointment at the present position, or even any reverse, however severe, can induce those who seriously believe in an organized peace to falter in the struggle. Every success should spur us on to effort, and every delay or defeat should call forth further reserves of faithful, stubborn and relentless energy.

WORKER'S LECTURES

The League for Industrial Democracy is sponsoring a series of six lecture discussions at the Metal Trades Ballroom, 1000 Walnut, at 8 P. M. These forums have been endorsed by the A. F. of L. and the Socialist Party.

The first lecture, "Two Years of Roosevelt" was presented Friday, Jan. 18. The speaker was J. B. Matthews, formerly Executive Secretary of the Fellowship of Reconciliation.

Friday, Jan. 25, Harry W. Laidler will talk on "Government in Business." Dr. Laidler is executive director of the League for Industrial Democracy, and is one of its founders. He is an authority in the field of economics. His book "Concentration in American Industry" is in every university library and his new book "Socializing our Democracy" was published by Harpers this month.

The following week, Feb. 1, Tucker P. Smith will discuss "The March of Labor." Mr. Smith who had a wide reputation as a fighter for peace when secretary of the Committee on Militarism in Education, is equally well known in the field of Workers Education. He is director of Brookwood Labor College.

Mr. Harrison Brown, who will speak Feb. 8, on "The Menace of Fascism," is a free lance British Journalist and lecturer. Living on the continent since the war, Mr. Brown knows many of the leading European statesmen, through his reporting at international conferences at Geneva. In Nazi Germany he gave the last un-censored, political talk from Berlin. "Preparations for World War" will

be Miss Wilkinson's topic, Friday, Feb. 15. She was in Berlin three days after the Reichstag fire. Recent travels have taken her to Germany, Spain, and France.

The last lecture on the following Friday, Feb. 22, will be presented by Mr. David Lasser, a graduate engineer. He has devoted himself to the organization of the unemployed and is chairman of the Workers Unemployed Union of Greater New York. He is also a leader in the development of a unified national unemployed movement. By training and experience he is excellently qualified to analyze the social forces in America that will result in the "Coming Struggle for Power."

Betty Bogatay, Cleveland, O.

DIVIDENDS

More proof of the "ruination" of business may be found in the dividend transactions of large corporations.

During November, 75 cut melons totaling \$42,880,000.

What added zest to the festivities was that 50 extra dividends were voted—in some cases with the frank intention of escaping taxation.

Six corporations boosted their regular dividends and 19 resumed payments to stockholders.

The interesting fact is that many of the companies declaring the biggest dividends are run by men who are loudest in claiming the country is going to the dogs.—Labor.

THE DIFFERENCE

The main difference between Hoover and Roosevelt is that while both believe in the immortality of Capitalism, one tried to save its life above and failed, while the other tried to save it from below and can't.

A. G.

TONY SENDER IN CHICAGO

A very rare treat will be given Chicagoans the latter part of January and the first of February with the coming of Tony Sender for a number of speeches in various parts of the city.

Tony Sender has received favorable comments from her appearances in the East and her Chicago visit is awaited with a good deal of eagerness. She is not only one of Europe's most prominent Socialist women, but also a woman who has had some very unusual experiences in being driven from Germany after a notable career as newspaper woman, leader of anti-war groups, and one-time member of the German Reichstag. She is at present a newspaper woman in Belgium and comes to America on her

second visit. Miss Sender speaks English fluently.

The Women's Committee of the

TONY SENDER

Socialist Party has arranged for a reception to be given in her honor, Sunday, Feb. 3, at 4:00 P. M., at the Chicago Woman's Club, 72 E. 11th St. This is the only general function planned for party members and as such should be well attended. The admission, including light refreshments, is fifty cents, and tickets can be secured only from members of the Women's Committee (in branches having such representation). Members of Branch No. 1 may secure tickets from Comrade Mary Owen or the undersigned.—Mary Jugg.

HEARST, THE TERRORIST

"The truth is that government by the proletariat, government by the least capable and the least conscientious element of the community with hand and brain, the very people to whom Hearst has tried to sell his wares. Now at least the workers know what he thinks of them, and knowing that they may judge what they think of William Randolph Hearst, fomentor of war against Japan, indiscriminate critic of all things Russian, inspirer of a new anti-Red terror in America. —Norman Thomas.

capable and the least conscientious element of the community. Who are the proletariat? They are the workers with hand and brain, the very people to whom Hearst has tried to sell his wares. Now at least the workers know what he thinks of them, and knowing that they may judge what they think of William Randolph Hearst, fomentor of war against Japan, indiscriminate critic of all things Russian, inspirer of a new anti-Red terror in America. —Norman Thomas.

WHAT IS THE WOMEN'S COMMITTEE

Chicago, Ill. — A few months ago the county office of the Socialist Party called a meeting of women representatives from each Branch to discuss plans for increased activity and organization among women. The group laid plans for a permanent committee, consisting of two members from each Branch. This committee, then, was to act as a central body to offer suggestions and plan activities which were to be carried into effect by the delegates from each Branch.

The necessity of spreading the Socialist message among women and the necessity of a strong women's organization is certainly not questioned. But since the methods of procedure are sometimes difficult to plan, it may be of some value to other Branches to explain the work to other Cook County Women's Committee.

Each Branch has its own particular problems to meet, and methods employed in one Branch may not be adaptable to another. The Committee, therefore, drew up a list of possible plans, some of which are unquestionably adaptable to any Branch.

1. The first suggestion is to contact women members in the Branch and interest them in organizing women.

2. Such women who show an active interest to organize other women (non-members) may hold a meeting at which they will consider the needs of the women in that district and to what sort of activity they will respond most readily.

3. Informal meetings may be held at which each member brings a non-member. At these semi-social affairs a discussion is held and a speaker presents the idea of socialism to the guests.

4. Any series of informal programs may be sponsored on such topics as child study questions, current events, book reviews, art appreciation, music, dancing, etc.

5. Branch meetings should have women speakers every so often.

6. Women from other Branches may be invited to report upon activities in their particular Branch.

7. Branches should look towards supplying women speakers from their Branch to other organizations such as forums, women's clubs, etc.

8. The official organ of the Branch or Federation should devote a column to women's activities.

The committee as a whole has already undertaken to sponsor various activities, chief among them being the arrangement of the reception for Tony Sender, Sunday afternoon, Feb. 3. It also assisted in selling tickets for "Stevodore," and plans to do likewise for the next social drama.

Women of the North Side Branch have already taken some interesting steps in this respect. They have organized a Women's Socialist Club, open to any women, free of charge, and without obligations of being a Party member. Two meetings a month are scheduled—one a business and social meeting, and one an educational meeting. Since they meet on the same night as the Red Falcons and in the same building, both groups are benefited in that the mothers can come and leave at the same time as their children. The plan promises to be very successful, and may be something which other Branches could profitably copy.—Mary Jugg.

Over All the Lands
Over all the lands it sounds
And over all the waters;
Earth and the fruits of
earth
For all earth's sons and
daughters!
No more each for each, alone,
But undivided,
With hearts decided
We rise to claim our own!
—ANNA LOUISE STRONG

THE MAN IN THE IRON MASK

BETTER PROVIDE JOBS

Better provide the jobs with jobs, as this is cheaper than to pay the cost of an army to keep them quiet! That is the opinion of Donald R. Richberg, executive director of the national emergency council, expressed in Cleveland as the old year came to a close. His remarks were intended for the big shots of capitalism who are interested in the cheapest method of feeding the nation's outcasts.

"There are today a large number of business men who were opposed to the dole two years ago because of its cost," said Richberg, "and who now

favor the dole because it will cost them less than to give men work. I think that is a very shortsighted view. It isn't always sound business judgment to pay the cheapest price for a thing."

Year after year, he added, several million of able and willing workers have been offered charity. Every year about 500,000 new workers have been added to the jobless army and they have been made to feel that "they were not wanted, that there was no place for them in this world of ours."

These millions of idle would not be forever content with charity. They want work. They want to earn their own living. The big shots have not provided the work, so the government steps in. This involves taxation. The big shots must pay and they want to pay as little as possible. What is the cheapest way of meeting the problem? Mr. Richberg ventures the following opinion:

"Perhaps it might be cheaper even in a money sense to find work for these idle hands to do than to support the armies necessary to hold them back if once those millions of pleading fingers were turned into threatening claws."

There you are! In plain words he tells the business kings that they must support taxation to provide public work or taxation for an army to suppress a hunger revolt. The "pleading fingers" of the jobless may become "threatening claws" for the masters who have closed the doors of employment in the faces of millions!

Mr. Richberg is right. One of the functions of the intellectuals who serve a ruling class is to advise that class when to restrain its greed in its own interests. His view is either work or blind revolt. People have a habit of running amuck when they are too hungry, and it is necessary to get this idea into the dull minds of the masters of industry.

But it is a new year. Why not take over the industries which the owners cannot operate and invite the workers to operate them for the welfare of all? Five years of sick capitalism leave us still with millions of "pleading fingers." Socialism will set the skill of these fingers at work and break the back of the depression.—The New Leader.

It is mighty hard to understand why the Saar people voted to join Hitler after the terroristic news that have been forthcoming from Germany. It is mighty hard to understand why so few voted not to join either Germany or France. True, the Saar valley should normally be German.

True, also that Germans are great nationalists. But to have 90% of the people turn for the demagog Hitler, that's really beyond a proper explanation unless it be that Hitler's propaganda bureau is so effective. What is so hard to understand is that of the many killings, sufferings, attacks, expatriations which have taken place in Germany and which must have been known to the people of the Saar, that they voted for the brutes just the same. That plainly shows the power of money and the lack of conscience among workers. I suppose they could say the same thing to us and if we glanced about and reviewed the numerous labor strikes, labor killings and the mass of American workers following one bluffing capitalist political party and then the next, well, we could just about realize why that is so. No radical press to reach the masses. No money with which to finance and pay organizers, party programs, campaigns, or work. While on the other hand, the capitalists here as in Germany have loads of money and plenty of selling souls who take it to sell out their class. Yes, that can be the only real answer to the question.

We've had a pretty lively discussion on the catholic religion last Sunday again and it was satisfying to hear churchgoers relate their disappointing experiences with religionists. They call it a racket but somehow the ties still overpower them to attend and contribute for its upkeep. As much as they may condemn religion we were unable to persuade even one of seven to subscribe to a Socialist paper. Continuous pounding perhaps may yet completely awaken these devout catholics.

Kirby Page wrote a splendid thesis on peace and the church in the Christian Century Magazine. Among his many fine points are some we have often made, such as, war is sin, hence no religionist should partake of war in any manner whatsoever. Many praised him for his brave expressions but some found reason to criticize. During the last war the priests of Austria-Hungary blessed the Austrian soldiers, guns and ammunition and bade them a God sendoff against the Italians, while the Italian priests did the same to their boys as they sent them against the Austrians. The church was a major factor in the war. Religionists shouldn't wonder why Socialists condemn the priests and their religions, therefore. But they do. What is more religionists are taught to hate us and they actually do.

That's that hypocritic religion that sins all the time which we abhor.

All the years of Socialist agitation will bear some fruit even the Socialists themselves will not be there to put thru the social legislation about which President Roosevelt spoke. Of course, what shall be done by Roosevelt's democrats shan't amount to much but it shall be a start in the right direction, inadequate as it may be. It seems that people only learn from adversity. The depression has taught them something. That's why we are sometimes prone to saying that the depression isn't severe enough. It is true that experience is the best teacher but if to date Americans haven't learned to follow anything else but the New Deal we'll all have to undergo some severe hardships before we can expect anything else from the great mass of people.

It isn't too early to start agitating for our May Herald which will be our 30th anniversary issue at the same time. The editor presented plans to increase its size and a price of 30¢ for single copies, was set. Young people should urge their lodges to purchase a number of copies. No doubt many of you have folks who would be glad to have this labor review.

Branch No. 1 JSF has always been fortunate in having a number of good women comrades. However, they have never taken the lead as they could have. Although they participated in plays, concerts, worked in the kitchen, home, sought signatures, etc., they have never sought that prominence which they could. The next meeting of our branch, Fri., Jan. 25, will give more attention to the women question than ever and we are to have women speakers, etc. May I suggest that we also have a women chairman for a (real) change.

Experience, Not Experiment

Old party experiments closed the banks and stole your savings, cut your wages and took your home, destroys crops in the face of hungry children and economizes because we have too much. The bitter experience of the people should put an end to such insanity.

—Reading Labor Advocate.

"BENIGN WINGS"

Under the benign wings of the blue eagle the very rich are getting richer, while less wages and salaries are paid to the underdogs of trade, commerce and industry.

This condition was revealed in a recent report of the bureau of internal revenue. So long as capitalism is maintained there will be the ultra rich at the top and the exploited poor at the bottom.—W. L. Baldrige.